

fuzinar

Leto XXVIII

Ravne na Koroškem, oktober 1991

Št. 10

Leto preživetja

V lanskem letu sem v enem izmed jesenskih uvodnikov skušal razložiti, da v času ekonomske recesije kar mrgoli možnosti za iskanje razlogov za posamične krivde o nastali situaciji znotraj podjetja. Politična demokratizacija na slovenski način, vojna v Sloveniji in v Jugoslaviji, Brionska deklaracija o moratoriju, opozorilo ameriške vlade svojim državljanom, da se naj do nadaljnjega izogibajo Jugoslaviji vključno s Slovenijo, poslabšanje finančne discipline na YUgo trgu, boj za obstanek znotraj težke industrije v Sloveniji, VSE TO LAHKO PREPROSTO ZAPIŠEMO KOT **kaos prve vrste**. V takšnem kaosu (nered po domače) pa je seveda težko pričakovati ustvarjalen red znotraj podjetja, ki preživlja eno najtežjih let. Zato vsako potencirano začudenje nad slabimi poslovnimi rezultati kaže na nerazumevanje sanacije kot procesa, ki potrebuje svoj čas.

Železarna Ravne je v letu 1991 deležna velike pomoči Republike Slovenije, ki se kaže v naslednjem:

- oproščanje plačevanja prispevkov za republiški proračun
- oproščanje plačevanja prispevkov za SPIZ
- nemotena dobava električne energije
- velika materialna pomoč pri dokupih let
- omogočanje poslovanja kljub blokadi žiro računa.

Na drugi strani pa lahko ugotovimo, da delavci železarne z lastnim odrekanjem (ki se kaže skozi nizke plače) **tudi sami veliko prispevajo**, da bi leto preživetja resnično minilo in da bi se krivulja padanja proizvodnje obrnila zopet navzgor, kar je nujen pogoj za normalno poslovanje.

Sočasnost teh dveh plati pomoči (republiške in lastne samopomoči) pa je v osmih mesecih letošnjega poslova-

nja dala določene rezultate, ki po mnenju vodstva upravičujejo prej naštetu odrekanju.

Najpomembnejše je to, da železarna še posluje kot celota in na ta način omogoča posredno in neposredno plačo (četudi nizko) vsaj 6000 delavcem.

Poslovna izguba se je v obdobju od aprila do avgusta znižala v primerjavi z obdobjem od oktobra 90 do marca 91 za 50 %.

Da bomo lahko znižali tudi finančno izgubo, bomo morali

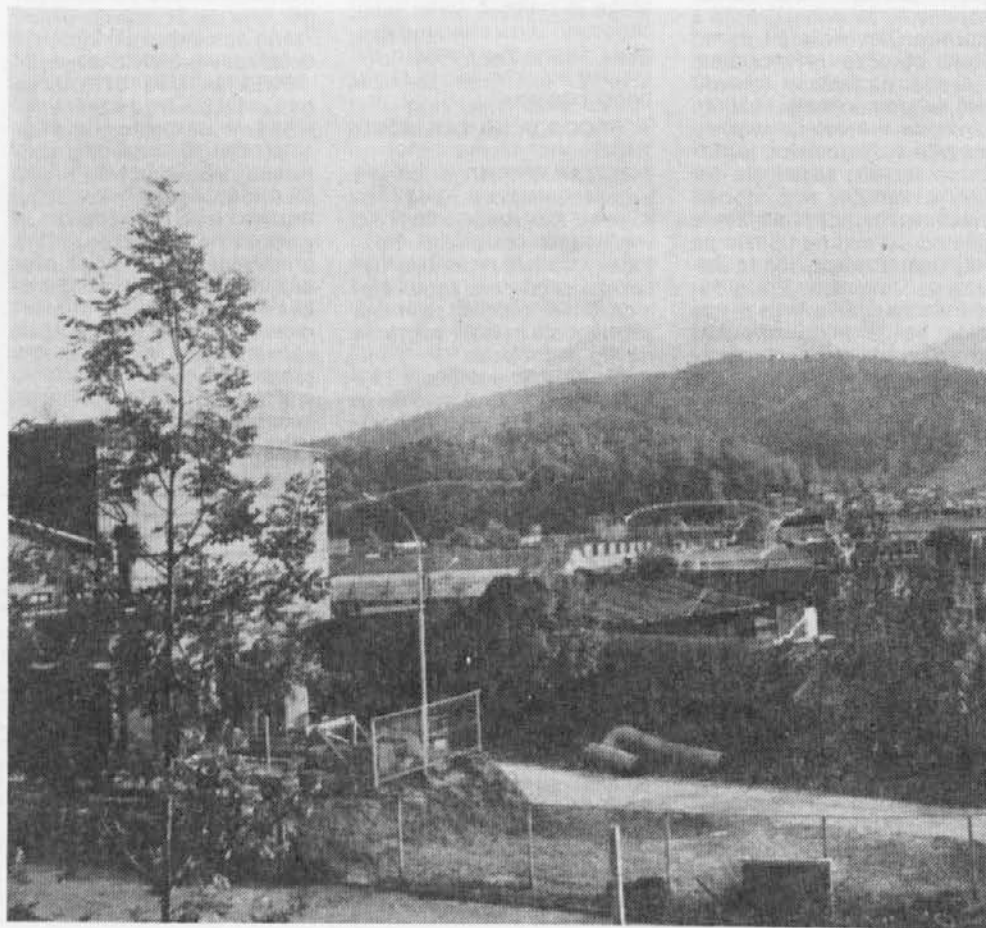
izvesti načrtovano finančno sanacijo v vsebini, začrtani ob poddržavljenju. To bo dalo tako banki kot tudi železarni nove možnosti za nadaljnji obstoj.

Število zaposlenih se je v podjetju znižalo za okoli 800, ne da bi pri tem en delavec dobil odpoved, razen če ni sam tako želel. Ob teh aktivnostih je zapustilo železarno tudi veliko delavcev, ki jih z vidika njihovega znanja posamezne sredine zagotovo pogrešajo. To še toliko bolj ob-

vezuje vse, ki smo ostali, da čim bolj enotno izvršujemo začrtano strategijo sanacijskega programa. V časih krize in preživetja pa je tudi ton poročila o doseženem lahko prispevek k samozavesti delavcev tovarne, kar je najpomembnejši dejavnik na nadaljnji poti preživetja.

**BREZ KANČKA OPTIMIZMA
NAM BO ŠE TEŽE.**

Brane Žerdoner

Naše delo v avgustu

V mesecu avgustu smo dosegli 46,8 odstotkov predvidenega plana skupne proizvodnje, kar v kumulativni znaša 52,9 odst. Za 5.269,8 ton prodanih izdelkov smo iztržili 221,6 milijonov din, kar je v povprečju 42,06 din/kg. Od tega smo na domačem trgu prodali 3.204,3 tone v vrednosti 107,9 milijonov din, izvozili pa 2.065,5 tone v vrednosti 113,7 milijonov din oziroma 5(pet) milijonov dolarjev.

PROBLEMATIKA PROIZVODNJE

V mesecu avgustu so v Jeklarni proizvedli 7.049,1 ton električnega jekla in 101,6 ton EPŽ ingotov – skupaj torej 7.150,7 ton. Proizvodnja jekla je v primerjavi s mesecem julijem višja za 6,8 odstotkov, vendar je zaradi pomanjkanja starega železa še vedno precej pod načrtovano.

Iz Valjarne so v avgustu odpremili 3.779 ton materiala in tako presegli operativni plan. Zaradi težav pri dobavi vložka iz Jeklarne se večajo zaostanki, že tako razdrobljeni programi se še bolj drobiijo in zmanjšujejo produktivnost celotni reproverigi. Če se oskrba z vložnim materialom kvantitativno in kvalitativno ne bo izboljšala, grozi izguba precejšnjega števila kupcev, ki že sedaj grozijo s storniranjem, nekateri pa so svoja naročila že stornirali.

Glede na težave (okvare strojev, pomanjkanje vložka), ki so se v mesecu avgustu pojavile v Jeklovleku, je dosežen rezultat zadovoljiv. Na žici je rezultat zelo dober, predvsem zaradi prevlečenja žice od 08 mm na 05 mm za MIG postopek valjanja za Železarno Jesenice. Proizvodnja vlečenega in brušenega jekla se je kljub okvaram strojev precej približala planirani. Največ težav pa imajo pri dobavi materiala za luščenje.

Vzroki nizke mesečne reali-

zacije v Strojih so predvsem v pomanjkanju naročil na področju individualne proizvodnje in strojogradnje, kjer je stanje še posebej kritično. Do konca leta 1991 imajo nekoliko več naročil le na področju proizvodnje valjev.

Tudi v obratu Industrijskih nožev je bilo precej zastojev, in sicer:

– na grobi mehaniški obdelavi – rezkanje 368 ur izpad zaradi popravil strojev

– pri brušenju pa 164 ur, od tega 148 ur na brušenju rezine.

Število izpadlih ur pa se je povečalo tudi zaradi letnih dopustov. V Industrijskih nožih še vedno primanjkuje naročil, skupno jih imajo do konca leta še za 113,9 ton proizvodnje.

PROBLEMATIKA UVOZA

Za zagotovitev minimalne proizvodnje smo uvoz reprovromaterialov realizirali le po dolgoročnih kooperacijskih pogodbah. Tudi izpad dobav jeklenega odpadka na jugoslovanskem tržišču smo delno pokrivali z dobavami z zahodnih tržišč in SZ. V tem mesecu smo vsaj delno poravnali že zapadle carinske dajatve, tako da postopoma prehajamo na ažurnejše carinjenje blaga. Ob carinjenju blaga je namreč treba takoj zagotoviti dinarska sredstva, sicer carina ne sprejme niti uvozne dokumentacije za carinski postopek.

PRODAJA NA DOMAČEM TRGU

JEKLOLIVARNA je dosegla v mesecu avgustu 70,4 % količinske proizvodnje in 74,0 vrednostne realizacije. Realizacija za avgust ni bila dosežena predvsem zaradi pomanjkanja naročil, slabega asortimenta in težje odpreme na jug Jugoslavije.

VALJARNA je dosegla 79,3 % količinske proizvodnje in 89,8 % vrednostne realizacije. Imela je probleme v poma-

njanjem vložka iz Jeklarne in s povečanim izvozom, kjer smo dosegli solidne rezultate – 127,4 % količinske proizvodnje in 121,6 % vrednostne realizacije.

JEKLOVLEK je dosegel v avgustu 112,5 % količinske proizvodnje in 107,3 % vrednostne realizacije.

KOVAČNICA je dosegla v avgustu 97,2 % količinske proizvodnje in 84,0 % vrednostne realizacije. Vzrokov za nedoseganje plana je več: pomanjkanje naročil, slab asortiment naročil, pomanjkanje vložka iz Jeklarne za obstoječa naročila, neplačevanje kupcev in otežkočen transport – odprema do kupcev na jugu Jugoslavije.

STROJI so na domačem trgu v primerjavi s planirano proizvodnjo dosegli le 49,2 % mesečne količinske proizvodnje in s tem 37,7 % vrednostne realizacije. Za »3. maj« Reka je v preteklem mesecu še vedno ostalo okoli 50 ton mehansko obdelanih odkovkov za ladijske motorje, ker ni bilo rešeno vprašanje plačila. Zaradi motenja nabave reprovromateriala kovačnica dolguje za II. kvartal okoli 36 ton in za III. kvartal okoli 60 ton vložka za obdelane odkovke. Enako iz Valjarne primanjkuje vložka za male pilger trne za Železarno Sisak. Trend pomanjkanja naročil je enak kot v preteklih mesecih.

PNEVMATičNI STROJI so na domačem trgu v primerjavi s planirano proizvodnjo dosegli 100 % mesečne količinske proizvodnje in s tem 52 % vrednostne realizacije. Razlika med količinsko in vrednostno realizacijo je predvsem zaradi dviga prodajnih cen šele v zadnji tretjini meseca avgusta in zaradi prodaje manjše količine rezervnih delov v primerjavi z orodji.

VZMETARNA je na domačem trgu v primerjavi s planirano proizvodnjo dosegla

81,5 % količinske proizvodnje in s tem 99,5 % vrednostne realizacije. Razlika med količinsko in vrednostno realizacijo je zaradi povišanja cen v zadnji dekadi meseca avgusta.

ORODJARNA je na domačem trgu v primerjavi s planirano proizvodnjo dosegla 70,4 % količinske proizvodnje in s tem 87,5 % vrednostne realizacije. Razlika med količinsko in vrednostno prodajo je nastala zaradi odpreme večje količine orodij za »Elrad« Gornja Radgona in »IMV« Mirna na Doljenskem, kakor tudi dogovora s kupci, da se obračun prodajnih cen izvrši po borznem tečaju DEM. Planirana realizacija ni bila dosežena zaradi pomanjkanja naročil enostavnih del.

INDUSTRIJSKI NOŽI so na domačem trgu v primerjavi s planirano proizvodnjo v preteklem mesecu dosegli 31,4 % količinske proizvodnje in s tem 57,7 % vrednostne prodaje. Planirana proizvodnja na domačem trgu ni bila dosežena zaradi izpada planirane prodaje ostankov vložka, delno pa zaradi storna okoli ene tone materiala za »Jelšingrad« Banja Luka (problem plačila).

Ure v podaljšanem delovnem času so znašale 0,67 odstotkov (v kumulativni 0,50) in so bile glede na mesec julij nižje za 0,12 odstotkov.

Največ nadur so imeli v orodjarni 2,20 odstotkov, v Valjarni 1,88 odstotkov, v TSD in Biroju za varstvo delavcev po 1,32 odstotkov, Sk. sl. obdelave 1,26 odstotkov, v Strojih pa 1,10 odstot. Ostali obrati so imeli odstotek ur v podaljšanem delovnem času pod 1 odstotek.

Opomba: v 8. številu Informativnega fužinarja je prišlo do pomote pri objavi podatka o odstotku ur v podaljšanem delovnem času. 0,69 % ur v podaljšanem delovnem času ni imela Kovačnica, tem več Valjarna.

Za napako se opravičuje.

Jasna Planinšek

ODSTOTKI DOSEGANJA NAČRTOVANE PROIZVODNJE

	SKUPNA PROIZVODNJA TON		ODFREMA TON		FAKTURIRANA REALIZACIJA DIN		IZVOZ \$		IZVOZ DIN		DOMAČI TRG DIN	
	avgust	zbir	avgust	zbir	avgust	zbir	avgust	zbir	avgust	zbir	avgust	zbir
JEKLARNA	47,7	52,1										
JEKLOLIVARNA	66,8	69,2	68,1	100,0	150,3	171,5	42,5	74,3	105,7	97,6	199,7	253,3
VALJARNA	42,6	49,8	41,0	50,3	73,9	65,4	23,7	20,7	39,9	27,5	113,0	108,7
JEKLOVLEK	56,3	57,4	45,4	51,0	104,8	86,5	39,5	53,8	66,8	76,0	132,6	94,2
KOVAČNICA	43,2	55,0	57,6	68,5	93,1	103,8	140,6	72,2	238,4	101,4	57,2	104,4
SK. METALURGIJA	45,7	51,7	44,9	94,1	83,2	100,3	40,9	36,7	69,0	49,8	93,2	135,6
TSD	56,1	57,9	57,3	55,0	158,9	114,7	143,3	127,1	242,8	173,2	5,0	7,7
ORODJARNA	72,4	90,0	71,7	92,5	95,8	89,1	18,8	58,2	31,8	85,9	112,8	90,0
STROJI	39,2	43,5	59,5	44,0	63,8	50,1	43,5	24,6	73,7	33,5	28,8	108,1
NOŽI	66,9	91,2	61,0	84,3	74,8	93,8	56,7	74,1	96,1	103,8	46,9	80,7
PNEVMATSKI STROJI	95,5	77,5	56,2	79,0	70,9	96,3	44,3	67,8	74,9	83,9	69,9	99,3
VZMETARNA	96,4	114,1	96,8	112,6	135,3	116,5	52,4	55,3	88,9	76,2	144,5	124,5
SK. PREDELAVA	54,8	62,1	65,0	60,3	95,0	80,6	70,4	57,8	119,2	78,9	55,2	83,4
SKUPAJ	46,8	52,9	47,0	90,5	87,5	103,4	55,1	46,9	93,2	63,9	82,2	140,2

Za kaj smo

Osem mesecev je minilo od tako imenovanega začetnega obdobja prestrukturiranja. V globalu se kažejo rahla izboljšanja, v posameznih »profitnih centrih« pa precejšnja poslabšanja poslovanja.

V teh osmih mesecih je bilo veliko povedanega o sanaciji posameznih obratov, o preživetju, veliko je bilo javnih in zasebnih razprav, a žal do danes, vse tako kaže, se posamezniki še niso zedinili, kaj je prestrukturiranje, kaj pa preživetje. Za ene je prestrukturiranje, da bomo imeli vsi delo in dober standard, za druge pa usmeritev v ono proizvodnjo, za katero imamo vse potencialne in realen trg. Za tretje je to ukinitve neekonomične proizvodnje, kot je črna metalurgija. Za četrte je to odcepitev od Železarne Ravne in osamosvojitve v samostojno podjetje s podarjenimi osnovnimi sredstvi, popolna neodvisnost od ostalih delov železarne. Za pete je to neke vrste vojno stanje s strogo hierarhijo komande od zgoraj navzdol. Za šeste je to poligon in prilika za merjenje moči z vsemi možnostmi vzpona negativnih značajev in uveljavljanja osebnih sebičnih interesov. Eni so za podporo direktorju, drugi pa proti in tako naprej. Skratka, res čudni časi s čudnimi ljudmi in hotenji.

Zadnje hudobije, ki so se nam zgodile od trgovinske blokade znotraj države, vojaškega napada do izločitve slovenskega bančnega sistema iz jugosistema, do nedažnja bančnih garancij, so Železarno Ravne še bolj prisilile v razmišljanje o preživetju.

Nesmiselna politika zveznega izvršnega sveta, uporaba lastne vojske proti lastnemu narodu, vse bolj na površje prihajajoča balkanska lokavost so še tisto malo zaupanja, ki smo ga uživali v tujini, spravila na najnižjo možno mero, kar nas v razmišljanju o preživetju dodatno zaskrbljuje in prisiljuje. Zunaj nas uvrščajo med države z največjim političnim rizikom v Evropi. Tujina zahteva plačevanje nabav z gotovino vnaprej. Garancije YU banke se ne priznajo. Vse to je itak veliko pomanjkanje obratnih sredstev redno poslovanje železarne še dodatno, ne samo otežuje, ampak onemogoča. Če vzamemo v premislek še tretji, po mojem, najpomembnejši činitelj, v spletu še več drugih, to je nedržanje dobavnih rokov s slabo

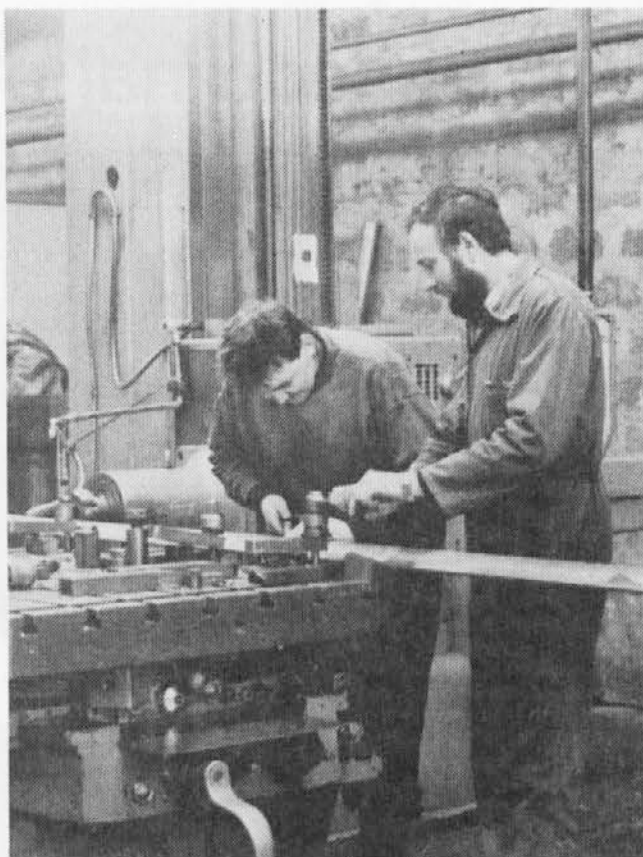
kvaliteto, potem je resda mera polna. Vse kaže, da nemalo ljudi v vodstveni in strokovni strukturi ne dojema, kaj pomenita pojma prestrukturiranje in preživetje.

Poletne analize in polemike okrog njih kažejo, da so mnogim stroški in dobiček španska vas. Sprenevedanja, izogibanja osebni odgovornosti, kazanje s prstom na druge, omalovežujoč odnos do druge stroke po svoje odsevajo nekak kolektivistični duh, ki so se ga nalezli v preteklosti v šoli in prevzeli v praksi od sebe starejših. Najbolj moteče pa pri tem tudi je, da nam močno primanjkuje notranje poštenosti in dobronamernosti. Ne zavedamo se posledic naših ravnanj in izjavljanj: neresnice ali polresnice, sebi prikrojene analize dajemo v javnost, ne da bi se prej prepričali, ali res vse drži, ali so zadaj strokovni in verodostojni argumenti. Kam nas lahko pripelje sprejemanje sklepov ali zaključkov na podlagi takega stanja, lahko vsak resno razmišljujoč človek sam presodi.

Kakor velja za slehernika, tako velja tudi za profitni center, obrat, kakor tudi za celotno podjetje, namreč, da bo imel tisti, ki svojega obraza ni sposoben pogledati v ogledalu in videti resnice, večne težave s seboj. Ali zgoraj navedene polemike, ravnanja v vsakdanji praksi, neposlovnost, ki daje kolektiv kot nekakšna naduha, ne kažejo na to, da se težav sami nečemo znebiti, ali se jih res ne znamo znebiti? Slednjega ni mogoče razumeti, da bi bilo res. Znanja, izkušenj, tradicije je dovolj, le vzrokov in posledic ter dejstev nekako nečemo spraviti v neko medsebojno logično celoto in se njej s svojim individualizmom povsem podrediti in svoje sposobnosti maksimalno angažirati v smeri logične celote, kar nam predstavlja na ekonomski in etični logiki zgrajena dolgoročna in kratkoročna strategija in iz nje izvirajoča poslovna politika.

Zakaj je toliko nesporazumov? Zakaj nečemo sprejeti tržnih dejstev? Zakaj dajemo v nemar kvalitete, strokovne in na svetovnih spoznanjih izdelane analize, ki opredeljujejo dolgoročne in srednjeročne cilje z vidika trga in podjetniških potencialov, ki jih železarna ima obilo? Zakaj se resno ne lotimo zadev, kot to delajo v tujini?

Spoznavno je, kako nekatere še vedno kolektivistično

tozdrovsko usmerjeni širijo s svojimi odločitvami nezaupanje do vodstva podjetja ter tako usodno zavirajo hitrejšo normalizacijo oziroma fazo preživetja in dolgoročno gledano fazo prestrukturiranja podjetja.

Ali ravnanja, kot so: slaba kvaliteta, zamujeni dobavni roki, previsoke cene, neodvisnost na hotenja kupcev ne pomenijo pravzaprav umikanje pred svetom, umikanje pred tako deklarirano Evropo, ki nas edina lahko, če se bomo ravnali po njenih normah, potegne iz vse globljih težav?

Za štiri stvari vemo, bi mogli reči, da bi jih poslovni ljudje danes morali imeti sprejete in obvladane. Prva je evropska kvaliteta, druga konkurenčni termini, tretja so šele cene, ki odločijo, ali bo do posla sploh prišlo, pod pogojem seveda, da sta prvi dve zadevi za kupca sprejemljivi. Četrta, ki pa je pravzaprav prva in iz nje izhajajo vse prej našteje, t.j. marketinška poslovnost – smisel za poslovnost – odgovornost za poslovnost in konkurenčnost. Jadikovanje za starimi monopolnimi časi in notranjim trgom je Sizifov posel in samo kaže na našo nepripravljenost in nesprijemljivost marketinškega poslovanja obnašanja. Naša naloga je ob ustreznem dobičku največ, kar se da, zadovoljiti potrebe kupca. Kupec je več, kot smo mi. K njegovim željam in potrebam je usmerje-

no naše vsakdanje razmišljanje, ravnanje in delovanje. Tak je razvit svet. Takega moramo sprejeti. Šele ko ga bomo sprejeli, bomo do njega lahko vzpostavili partnerski odnos. Ne domišljajmo si, da bomo mi vsiljevali svetu – kupcu našo voljo! Še manj, da nam bo zaupal nadaljnja naročila, če smo mu dali lažne merne protokole, ali ga nalogali, da smo jih dali, v resnici pa meritev nismo izvršili itd. ... S tem je poslov konec – ni dela. Kdo je odgovoren: celoten kolektiv, vratar, delavec za strojem, top management, ki ima priimek in ime, komercialist, ki ni bil sposoben dovolj prepričljivo lagati in kupca okrog prinesiti? Tu marketinški um odpove in nima kaj iskati. Tu je konec možnosti za nadaljnji obstoj. Tu je začetek stečaja. Tu so korenine suhega drevesa.

Ob vsem tem tudi ni malo glasnikov dvomov. Toda eno je, kar šteje: za našo usodo gre. Bomo preživeli ali podjetje, obrat zaprli? Rešitev je samo ena: marketinške strategije povezave s svetom za vsak program posebej in skupaj, konsistentna poslovna politika, zaupanje v vodstvo in stalna podpora na poti prodora v svet v obsegu in vrednosti tržnih možnosti.

Za kaj smo: za razdore in dvome ali za marketinško poslovno filozofijo – za obstanek ali za propad?

Ferdo Gnamuš

Besedo naj dobijo preverjeni strokovnjaki

Dogovorne ekonomije je konec. Vsi vemo, kam nas je privedla. Naše gospodarstvo je pravzaprav na tleh: so tudi izjeme, a zelo redke.

Pri iskanju vzrokov za takšno stanje in za ocenjevanje je treba upoštevati tudi enoumje prejšnje oblasti, ki ni poznala nobenih moralnih vrednot pri vodenju države, od najvišje do najnižje oblasti. Ta oblast si je vedno prizadevala, da je svoje ljudi postavljala na najodgovornejša mesta ne glede na njihovo sposobnost. Rigorozno je odlanjela usluge drugače mislečih.

Če pa se vprašamo, koliko je bilo ljudi, ki jih je oblast brezkompromisno postavljala na vodilna in vodstvena mesta, ugotovimo porazno število okoli 10 %. Torej ta oblast ni potrebovala intelektualnih uslug preostalega dela državljanov.

Seveda zdaj ni čas za kritiziranje in obtožbe. Treba pa si je te stvari zapomniti in iz njih potegniti določene zaključke, da se napake iz preteklosti ne bodo več ponavljale. Predvsem je treba pri kadrovske politiki upoštevati načela slovenske sprave in ideje svetovnega slovenskega kongresa, potem bo kadrovska politika dobila svojo pravo vsebino. Pri izbiri kadrov je treba upoštevati samo strokovnost in uspešnost, ne pa politične pripadnosti. S tem se bomo izognili največjim napakam, ki so jih delali v naši polpreteklosti.

Osredotočiti se moramo na našo prihodnost, na to, kako napake iz preteklosti učinkovito odpraviti ter naše življenje in delo spraviti v občečloveške, ali, če hočete, v evropske norme. Pri tem je treba upoštevati poseben položaj Republike Slovenije – bodoče samostojne države, da bo ves napredek njenega gospodarstva predvsem odvisen od njenih strokovnih kadrov.

Veliko je vzrokov, da naša družba ne napreduje tako, kot bi morala oz. kot bi lahko. Menim, da je glavni vzrok v tem, da nismo oz. nečemo ali pa ne moremo temeljito spremeniti svojega mišljenja in hočemo brezpogojno živeti naprej tako, kot smo živeli pol stoletja.

V naši družbi je najvažnejši človek in s tem vprašanje, kako ga pridobiti, da prevzame odgovornost nase in aktivira vso svojo ustvarjalnost.

Zavedati se moramo, da nam gre predvsem za preži-

vetje in še posebno zato je nujno treba najti in aktivirati tiste vzrode, ki bodo optimalno vplivali na družbene tokove, predvsem na gospodarstvo, da bo izkoristilo vse možnosti, da se stanje izboljša.

Če vzamemo iz gospodarstva segment tržne ekonomije in njene zakonitosti, potem moramo žal ugotoviti, da je to področje ključnega pomena za Železarno Ravne in njen obstoj sploh. Najbolj zaskrbiljujoče je, da nekaterim vodilnim in vodstvenim delavcem ter seveda tudi drugim strukturam zaposlenih ni popolnoma jasno, kaj pomeni filozofija tržne ekonomije v gospodarstvu.

Zavedati se moramo, da je bila Jugoslavija, ki jo je Boris Kidrič opeval, kako da je bogata, veliko zavajanje. Jugoslavija namreč daleč nima toliko naravnih bogastev, kot smo mislili (najbolj neoporečno je Jadransko morje in lepo-

te Slovenije). Naj se sliši še tako obrabljeno, je vendar res, da je naše največje bogastvo človek, ki je veliko pomembnejši dejavnik kot denar in tehnologija (Barrie Hopson). Človek z znanjem je pogoj za napredek nacionalnega gospodarstva in iz tega sledi vse ostalo.

Imamo dosti strokovnega kadra z dovolj znanja in praktičnih izkušenj, kar je pogoj za uspeh, ni pa izkoriščeno. Človeka premalo vrednotimo, mu ne pripisujemo odločilne vrednosti v procesu ustvarjanja. Za Republiko Slovenijo je aktiviranje znanja (praktičnih znanj) odločilnega pomena za radikalen napredek gospodarstva in seveda tudi Železarne Ravne.

Prepričan sem, da morajo biti v večji ali manjši meri opravljene kadrovske spremembe v vseh podjetjih in v državni upravi v Sloveniji. Delovna mesta morajo zasesti

sposobni in preverjeni strokovnjaki (enako velja tudi za poslovneže), ki pa nikakor ne smejo biti obremenjeni s preteklostjo ali prežeti z (boljše-
viško) ideologijo.

Kadrovska politika v podjetjih je odločilnega pomena za napredek in uspešno vodenje podjetja. Kot primer navajam kadrovanje v Združenih državah za vodilna delovna mesta. Ne zahtevajo samo stopnjo izobrazbe, ampak je pomembno tudi, na kateri univerzi je bilo pridobljeno (Yale, Columbia, Harvard, Berkley itn.). Pri nas pa nekateri še danes mislijo, da so najboljši strokovnjaki prihajali s »kumrovske univerze«.

Znotraj podjetij je treba poiskati vse vidne in nevidne rezerve, ki jih ocenjujem na 30 – 60 %. To bi bil jasen odgovor na vprašanje, kaj smo naredili na področju prestrukturiranja.

Aktiviranje notranjih rezerv, smiselno varčevanje, prisotnost na svetovnih trgih, jasni cilji podjetja, motiviranje delavcev, vključitev prednosti razpoložljivih lastnih kadrov ter maksimalna izraba ključnih kadrov nam bo jamstvo za boljše prihodnost.

Dr. Janko Gnamuš

PRIPRAVLJAJO PROSPEKT ZA METALURGIJO

Izdelki naše metalurgije so se vsa prejšnja nekrizna leta sami prodajali. Nobene posebne reklame nismo delali zanje, čeprav smo knjižico »Naši čelici« zmeraj imeli pri roki. Tako smo bili med redkimi železarnami, ki smo lahko kupcem postregli tudi z urejenim pisnim in slikovnim gradivom, vendar le za vrste jekel.

Zaradi zaprtega jugoslovanskega trga rabimo zdaj v železarni za metalurgijo nov propagandni material – tako za Slovenijo kot za svet. Oblikovati nameravamo prospekt, ki bo v uvodnem delu prinesel splošne informacije o ravenki Metalurgiji, v drugem delu pa bo predstavil posamezne metalurške obrate, njihove proizvodne zmogljivosti in programe. Katalog bo narejen tako, da bo zaradi vstavljivega zadnjega dela lahko predstavljal en obrat, lahko pa tudi vse naenkrat, odvisno od želja kupcev.

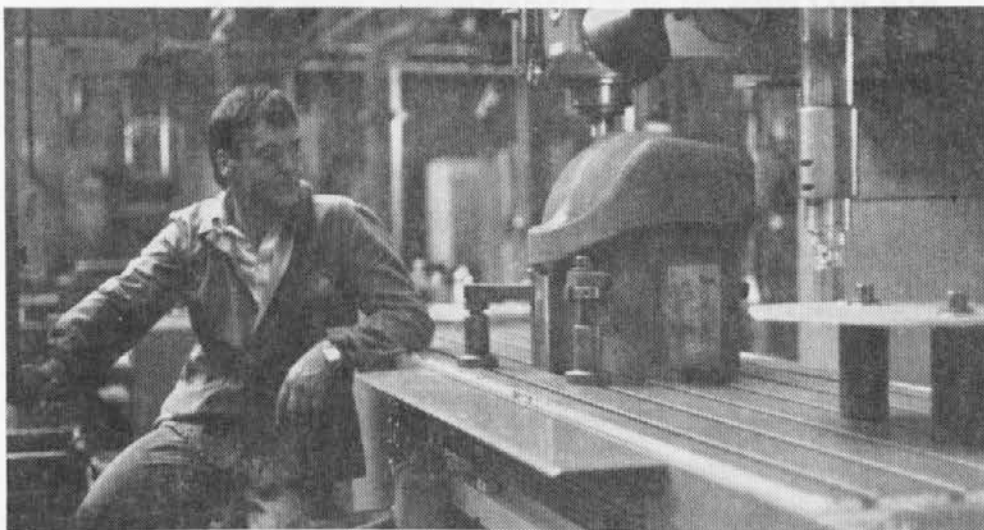
Obrati zdaj zbirajo gradivo. Najdlje so pri tem v Jeklovleku, v Kovačnici pa trenutno izbirajo fotografije.

Vprašanje je, če bo slika starega, dobrega Schloemann iz Kovačnice prišla v poštev, saj bo poudarek na sodobnejših napravah, s katerimi kujemo naše jeklo.

Propaganda je propaganda!

H. Merkač

IZ PROIZVODNEGA PROGRAMA

S francoskim SER nadaljujemo in širimo sodelovanje. Tako so nam septembra njihovi predstavniki predali know-how za prva štiri transferna orodja, namenjena za avtomobilsko industrijo. Izdelki so že v trenutnem proizvodnem programu Orodjarne.

Ceprav je končni cilj francoskega sodelovanja z nami orodjarna za velika orodja, pa so se septembra odgovorni za ta posel v železarni in Francozi dogovorili, da bomo v naši orodjarni najprej organizirali zametek orodjarne za majhna orodja. Pomeni, da bomo stroje, ki jih imamo za ta namen, spravili na eno mesto, s tem pa dobili reprezentativni prostor, v katerega bomo lahko vodili kupce naših majhnih orodij. Zdaj so stroji raztreseni po več obratih.

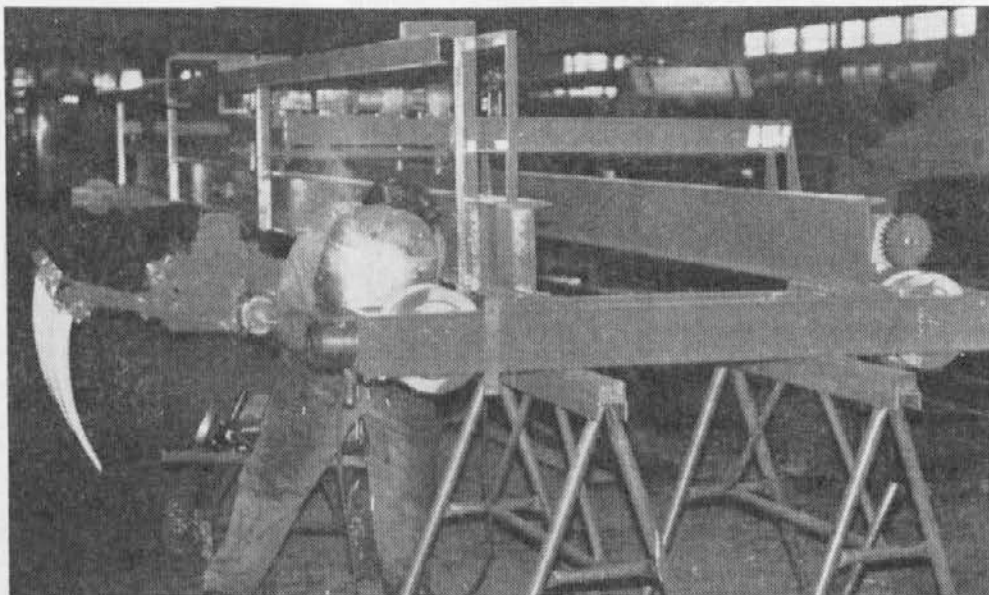
Hkrati že tečejo tudi priprave za postavitve orodjarne za velika orodja.

V Železarni Ravne smo za kmeta Janka Arliča iz Škal pri Velenju naredili mostni žerjav, imenovan specialni transporter in distributer krme.

Arlič pri kmetovanju upošteva izsledke sodobnega evropskega kmetijstva, po katerih postaja vse pomembnejša tehnologija priprave krme. Tako npr. za čim večjo toliščo pri mleku sena ne sušijo več na travnikih, temveč v dva do tri metre visokih bunkerjih s toplim zrakom. S tem so silosi približani hlevu, zato pa je možna in namesto traktorjev ekološko bolj priporočljiva uporaba žerjavov.

Delo so v železarni v celoti uspešno opravili delavci SGV in ETS.

Ker je posel za vzdrževalce, ki jim sicer manjka dela, zelo zanimiv in donosen, bodo po besedah asistenta obratovodje SGV **Mitje Lavreta**, dipl. inž., prek pospeševalnih služb po kmetijskih zadrugah naredili široko propagandno akcijo za prodajo svojega novega izdelka. Pripravili želijo ličen prospekt.

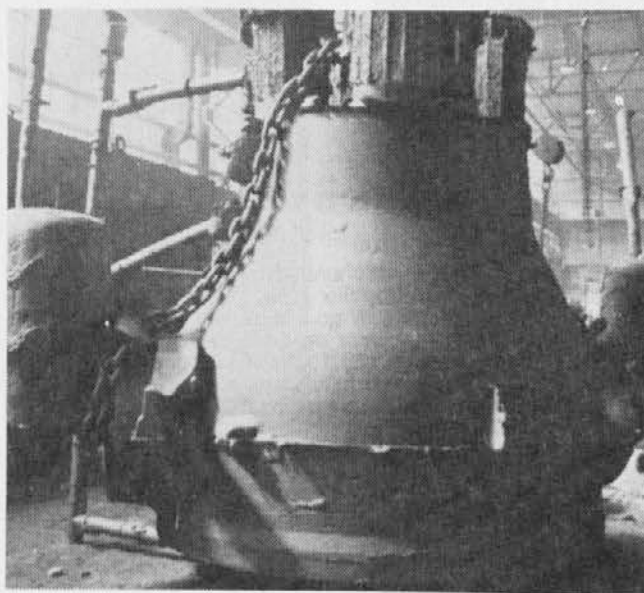

jo za prodajo svojega novega izdelka. Pripravili želijo ličen prospekt.

V času, ko je Jekloliivarna po besedah vodje težke livarne **Gustava Lajmiša**, inž., potrebovala naročila kot Sahara vodo, je bila ponudba italijanske firme Grove za Železarno Ravne zelo dobrodošla. Bila so to tri poskusna naročila v vrednosti 320 milijonov lir in teže okoli 100 ton, vendar z zelo kratkim rokom. In prav zaradi roka smo si s podpisom pogodbe naredili medvedjo uslugo.

Delo je namreč za livarno čisto novo. Gre za armature, ki bodo vgrajene na naftnih ploščadih v severnoameriškem morju, zato morajo prenašati velike pritiske in neugodne klimatske razmere. Ker livarna hoče in mora ta zahtevni posel dobro opraviti (vmesna kontrola je po italijanskih navodilih izredno stroga!), poteka delo počasneje, kot smo predvideli.

V livarni vseeno upajo, da nekoliko z zamudo opravljeno delo ne bo razlog, da bi Italijani odpovedali sodelovanje z nami. Bila bi velika škoda, saj bi nam po napovedih to prinašalo letno po 1500 ton naročil za litino. Svoje upanje utemeljujejo livarji in njihovi komercialisti s tem, da je bilo nekaj napak, ki so prav tako vplivale na zastoje, storjenih tudi na italijanski strani.

Zbrala: H. Merkač

VARČEVANJE Z ENERGIJO

KOLIKO NAS STANE OGREVANJE

GORIVO	PORABA NA SEZONO	CENA na dan 16. 9. 91	LETNI STROŠEK OGREVANJA (objavljen v Fužinarju marca 1991) din	LETNI STROŠEK OGREVANJA september 91 din
PLIN	2.400 Sm ³	5,97 din/Sm ³ +FD	9.068,00	14.328,00 + 5.958,00 = 20.286,00
OLJE	2.196 l	11,50 din/l-prevoz do Raven	14.054,00	25.254,00
PREMOG LIGNIT	12,9 t	1.670,20 din/t prevoz do Raven	11.116,00	21.546,00
DALJINSKO OGREVANJE TOPLOVOD	20 MWh	792,12 din/MWh + FD	10.114,00	15.842,00 + 6.444,00 = 22.286,00

LEGENDA: FD - fiksni del, ki ga uporabnik plačuje čez celo leto.

Iz tabele je razvidno, koliko nas stane ogrevanje povprečne stanovanjske hiše, ki porabi na kurilno sezono 20 MWh. Cene goriva in toplote na daljinskem ogrevanju so na dan 16.9.1991.

Če primerjamo letni strošek, ki smo ga objavili v Fužinarju v mesecu marcu 1991, potem vidimo, da je še naprej najcenejše ogrevanje na plin.

Opaziti je tudi, da postaja ogrevanje na premog lignit drago, saj pri strošku niso upoštevana drva za podkurjenje, da pa ne govorimo o onesnaževanju okolja, delu okoli pepela itd.

PRIHRANEK Z IZOLACIJO OBJEKTA

Večkrat smo že omenili, da z izolacijo objektov lahko veliko privarčujemo. Tabela vam naj bo pripomoček pri odločitvi, kje se boste lotili izolacijskih del, saj prikazuje porabo olja na m² izoliranega oziroma neizoliranega objekta.

PORABA KURILNEGA OLJA NA m² POVRŠINE

Konstrukcija	Izolirani objekt		Neizolirani objekt
	Površina (m ²)	Poraba (l/m ²)	Poraba (l/m ²)
Streha	120	2,3	15,3
Fasada	187	3,2	10,1
Plošča (klet-pritličje)	75	1,6	5,9
Okna (prezračevanje)	25	24,6	24,2

OGREVAJMO TAM, KJER JE POTREBNO
OGREVAJMO TAKRAT, KADAR JE POTREBNO
OGREVAJMO TOLIKO, KOT JE POTREBNO

Robert Jamšek

OSKRBA Z ENERGIJO V AVGUSTU 1991

Od primarnih energentov smo v mesecu avgustu dobavili le zemeljski plin, medtem ko smo mazut in propan-butan uporabili iz zaloge. Potrebe po nabavi mazuta so vse manjše zaradi predelav mazutnih ogrevalnih peči. V avgustu smo namreč pričeli s predelavo še 10. kovaške ogrevalne peči.

Oskrba porabnikov s primarno kot tudi sekundarno energijo je bila v redu, prav tako pa tudi proizvodnja sekundarnih energentov.

Večjih okvar na energetske omrežju in napravah v avgustu ni bilo, manjše, ki so nastale, pa smo sproti odpravili. Izvajali smo še ostale aktivnosti na energetske omrežju in napravah (preventivni pregledi, nove instalacije) tako v železarni kot v mestu.

Poleg oskrbe porabnikov z energenti in izvajanja ostalih aktivnosti smo v avgustu zbrali še 179,4 m³ emulzije in iz

nje pridobili 10,5 t odpadnega olja. Skupno pa je bilo zbrane odpadnega olja 22,4 ton. Zbranega je bilo tudi 2.560 kg odpadnega nitro razredčila, namenjenega za prečiščevanje.

Z zagotovitvijo varnega dela smo ponovno pričeli s sežigom ostankov odpadnega nitro razredčila in smo ga v avgustu pokurili 7 sodov oz. 1.400 l.

Z delovno organizacijo Butan Plin Ljubljana smo v avgustu sklenili pogodbo o skladiščenju (v obliki kompenzacije) njihovega tekočega plina propan-butana v našem 1.200 m³ rezervoarju. Pogodba je bila sklenjena za dobo enega leta. Za najetje rezervoarskega prostora in usluge dobimo:

1. Skladiščenje TNP v 1200 m³ rezervoarju 425 kg/dan TNP
2. Stroški polnjenja in praznjenja iz 20-tonske cisterne 9,5 kg/t TNP

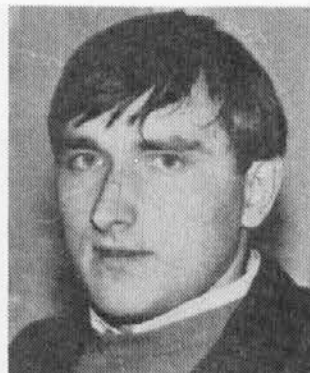
To predstavlja pri izpraznjenju ene 20-tonske cisterne na dan in skladiščenje 615 kg TNP ali 4.526,40 din po sedaj veljavni nabavni ceni.

V mesecu avgustu smo izpraznili in vskladiščili 13 cistern, kar je 323.920 kg TNP in za to pridobili 9.877 kg TNP, kar predstavlja 90,7 % skupne porabe.

Ferdinand Kotnik, ing.

RAZVOJ TERJA PROJEKTNO VODENJE

**Pogovor z Vinkom Močilnikom,
vodjo razvoja v Predelavi**

Japonci so bili spet enkrat revolucionarni. Med različnimi razvoji so zdaj po pomenu za uspeh neke firme na prvo mesto postavili razvoj človeških resursov, na drugo razvoj prodaje in šele na tretje mesto ves čas vodilni razvoj novih izdelkov.

Zdi se, da je ta miselnost že začela prihajati tudi k nam. Da o teh postavkah skušamo drugače razmišljati, kot smo razmišljali do zdaj, je razbrati tudi iz razgovora z vodjo razvoja mehanske predelave v železarni **Vinkom Močilnikom**, dipl. inž.

Čeprav je šele tri mesece na tej funkciji, smo ga izbrali za intervju, da bi predstavil svojo vizijo razvoja na tako pomembnem in obsežnem področju, kot je v železarni Predelava.

»Prej ste bili razvojni inženir na področju tehnologije. Kaj je vplivalo na vašo odločitev za spremembo delovnega mesta?«

»Menil sem, da bi lahko pripomogel k ureditvi tega področja. Če bo zaživel, kot sem si zamislil, mi bo v veliko veselje.«

»Kako intenzivno je zdaj vaše delo?«

»Zelo, saj razvijamo večdeset novosti, vendar veliko od njih za namensko proizvodnjo.«

»S koliko od teh novosti znamo na trgih uspeti?«

»To je odvisno od več ključnih dejavnikov. Med njimi so najpomembnejši: kako tržno zanimiv je izbrani izdelek, kakšni bodo stroški razvoja in kakšni roki so za ta razvoj postavljeni.«

»Kdo v železarni se s temi postavkami ukvarja in torej v končnem odloči, kateri izdelek bo šel v razvoj?«

»To je naloga t.i. strateškega razvoja. V njem so ljudje, ki imajo stike s trgi, saj koncept razvoja narekuje trg, ter močne službe za raziskavo tržišča in konkurence. Na osnovi ugotovitev teh služb se potem posreduje izdelek v t.i. operativni razvoj. Ta razvoj v železarni predstavljamo mi. Izvajamo tisto, kar nam naloži naš strateški razvoj.«

»S te pozicije je videti delo v vašem razvoju veliko manj kompleksno kot v strateškem.«

»Cilj je skupen, delo pa mora biti kompatibilno. Dejansko strateškega in operativnega razvoja ne moremo ločevati. Za oba mora biti bistven življenjski cikel proizvoda na trgu. Po tem mora neko podjetje začeti razvijati nov izdelek prej, da »stari« doseže maksimalno prodajo. Če se lotimo razvoja šele, ko začne krivulja prodaje nekega izdelka padati, je prepozno. Zavedati pa se moramo, da je treba v razvoj neprestano investirati.«

»Katere faze dela obsega vaš operativni razvoj?«

»V naravi proizvoda je, kako se bo razvijal. Razvoj individualnega izdelka je drugačen kot razvoj serijskega. So različni pristopi. Razvoj neke serijske proizvodnje traja dalj časa, saj je treba vključiti tudi investicije v avtomatizacijo. V zadnjem času imamo tudi veliko razvoja po naročilu, ko gre za posamezne kratkoročne nadomestne programe.

Faze so pri vseh vrstah razvoja približno enake: konstrukcijsko-tehnološkemu delu sledi izdelava prototipa, ki ga je treba »razbiti, uničiti«, da se ugotovi, kaj se z njim dogaja

v praksi. Sledi odpravljanje pomanjkljivosti, ki traja vse dokler, da izdelek ne ustreza zahtevam. Nato pride do ničelne serije in šele nato do redne proizvodnje. Med razvojem je treba spremljati vse stroške in še nekaj, kar se mi zdi najpomembnejše: ker je razvoj živ, je treba med njegovim potekom stalno preverjati, ali bo proizvod sledil predvidenemu življenjskemu ciklusu na trgu. Če ne, je treba takoj proces razvoja prekiniti, ne glede na vložena sredstva, ker bi bilo nadaljevanje nesmiselno.«

»Ocenjujete, da imate v svojem oddelku dovolj razvojnega kadra?«

»Razvojnega kadra primanjkuje, saj zaradi slabega nagajevanja odhajajo. Ugotovil pa sem tudi, da je naša organiziranost pretoga. Imamo linijski sistem vodenja, medtem ko Zahod v razvoju vse bolj uvaja projektni način. Cilj le-tega je po čim krajši poti razviti izdelek, bistvena pri tem pa je natančna definicija nalog, opremljena z roki, nosilci itd. Oblikuje se projektna skupina z vodjem, ki ga postavi poslovodstvo. Ta imenuje svojo skupino, izbrano ne glede na to, v kateri službi je kdo. S tem dobi vodja velike pristojnosti, hkrati pa veliko odgovornost. Logično je, da mora slediti tudi ustrezno nagajevanje.«

»Nekatere posle v železarni že vodimo na takšen način, npr. s SER.«

»Res je, in tudi sicer je pri nadrejenih čutiti neko naklonjenost do tega. Odobravajo vse, kar bi dalo boljše rezultate, vendar pa bi morali v železarni linijski sistem v razvoj več dograjevati z modernimi sistemi vodenja.«

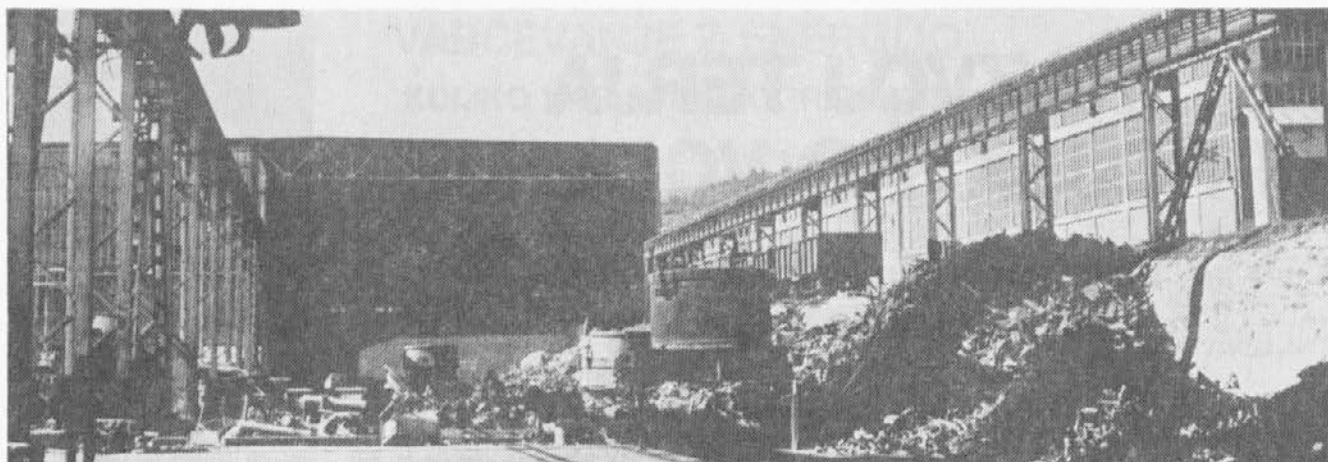
»Na razvoj mehanske predelave v železarni veliko stavimo. Predelava naj bi namesto metalurgije postala naš paradni konj.«

»Že, toda naš cilj je, da bi prek predelave metalurgija preživela. Dejstvo je namreč, da uspešen razvoj mehanske predelave predstavlja tudi razvoj metalurškega dela. Kakor smo zintegrirani, bo vleklo samo eno z drugim.«

»Hvala za pogovor.«

Helena Merkač

Razmišljati ali pisati o prihodnosti železarni ali kate-regakoli njenega dela je danes bistveno drugače kakor pred nekaj meseci, v času pred vojno. Gospodarske razmere so se od tedaj močno poslabšale, jasno pa je postalo, da prihodnost podjetja in njegovih delov ni odvisna od tega, ali nam jo bo kdo poklonil ali je ne bo. Ostali bomo, če bomo dokazali, da smo sposobni preživeti. Preživeli pa bomo le kot del Evrope. To bomo postali (ali smo že), kolikor smo pripravljeni delati po njenih merilih in zahtevah. Tudi za Evropo velja podobno kot za našo prihodnost: Nihče nas vanjo ne bo sprejemal. Zemljepisno smo v Evropi že od zdavnaj. Koliko bomo (postali in ostali) resnično del nje, je odvisno od naše sposobnosti, tehnološke in delovne discipline.

Glede na to, kakšno je stanje danes, sta prihodnost in evropejskost železarn, predvsem pa metalurgije na Ravnah, pod velikim vprašajem.

ROKI IN KAKOVOST – EDINA MOŽNOST

Kakor je povedal direktor Metalurgije dipl. inž. **Stanko Petovar**, je ravenska Metalurgija zašla v skoraj brezizhodni položaj. Medtem ko smo v preteklih mesecih tarnali zaradi pomanjkanja naročil, zdaj niti tistim kupcem, ki pri nas še naročajo, ne moremo pravočasno ugoditi. Zaradi nelikvidnosti podjetja, v veliki meri pa tudi zaradi vojne na Hrvaškem in prometne odrezanosti dobaviteljev z juga države, smo neredno preskrbljeni s surovinami in drugimi materiali, potrebnimi za proizvodnjo. Ker kasnimo z roki, izgublamo kupce, ki smo jih s težavo pridobili.

Republika Slovenija nam je doslej veliko pomagala: z odlogi plačil prispevkov in dajatev ter elektrike pa tudi z denarjem za odkup let oziroma za predčasne upokoji-

tve presežnih delavcev. V nedogled ta pomoč ne bo trajala.

Prvo polletje leta 1991 je Metalurgija končala s precejšnjo izgubo. Velik vzrok izgube je prenizka proizvodnja, toda še večji delež zavzema jo neplačane terjatve – predvsem pri jugoslovanskih kupcih. Nesposobnost izterjave zapadlih dolgov nas danes dvojno tepe: Nimamo denarja, ki smo ga s prodajo izdelkov že zaslužili, ker pa smo v izgubi, imamo blokiran žiro račun na banki, zato ne moremo prosto razpolagati niti s sredstvi, ki jih zaslužimo s sedanjo proizvodnjo.

Kakor se je ustavila prodaja naših izdelkov na jug Jugoslavije, so zelo motene tudi dobave surovin in drugega reprodukcijskega materiala od tam. Nujno je, da bi tudi naše dobave preusmerili na Zahod, vendar nam naša plačilna nesposobnost to onemogoča v večji meri. Vrtimo se torej v začaranem krogu, ki nas vodi vedno bolj navzdol.

Iz njega se lahko rešimo le tako, da iztržimo pri domačih kupcih in dolžnikih čim več gotovine, plačilo za izvoz pa porabimo za reprovizije, ki so v tujini kvalitetnejši in tudi cenejši kot doma. Glede na nizko plačilno sposobnost domačih kupcev bo to zahtevo težko izpolniti, vendar jo bomo morali, če hočemo preživeti.

Upanje vzbuja tudi to, da se nam je začel bolj odpirati tuji trg. Za nas je nujno, da najdemo tržišče tudi zunaj Nemčije in da prodamo kar največ naših izdelkov pod zaščitnim znakom Železarn

Ravne, ne pa anonimno, in da zanje iztržimo kar največ. Tudi to bo zelo težko doseči, kajti cene jekla na svetovnem trgu padajo. Mi lahko na tem trgu konkuriramo samo z zahtevnimi vrstami jekel, če jih ponudimo v kratkih dobavnih rokih in v različnih količinah, že od najmanjših naprej.

Neizrabljene možnosti imamo še v specialni jeklarni. Po tržni študiji firme Pariser in Leitner lahko računamo na prodajo korozijsko in ognjeobojnih materialov, medtem ko moramo s proizvodnjo materialov za letalstvo še počakati, saj lahko pridobimo certifikate zanje šele po petih letih redne proizvodnje. Kupce za jekla in zlitine iz specialne jeklarne smo iskali tudi sami in našli stvarne možnosti za prodajo jekel maraging v Pakistan, specialnih zlitin v Italijo in zlitine hastaloy B2 v Nemčijo. V teku so tudi dogovori za proizvodnjo velikih ventilov za ladijsko in avtomobilsko industrijo iz zlitine RAVNIC 1.

JEKLARNA BO DELALA Z MANJ PEČMI

Glavni del izgube v 1. polletju je v Jeklarni nastal – po besedah obratovodja mag. **Aloja Rozmana** – zaradi prenizke proizvodnje in s tem sorazmerno povečanih fiksnih stroškov ter zaradi odpisa osme štiridesetonske elektroobločne peči, ki so jo ugasnili že lani. Vse leto stoji tudi 25-tonska EO peč v stari topilnici. Za potrebe proizvodnje zadoščata torej 10-

tonska EO peč v stari in 40-tonska v novi topilnici. Ko bodo uvedli v proizvodnjo novo peč UHP, ki bo imela večjo zmogljivost in bo rentabilnejša od 40-tonske EO peči, bodo tudi slednjo dezinvestirali. Manjše peči so že prej prepustili Jeklolivarni.

Jeklarna bo torej poslej obratovala z dvema pečema, vse jeklo bo izdelovala po postopkih VOD in VAD, ki omogočata zanesljivo kakovost zahtevnih vrst jekel, še naprej bodo jeklo talili tudi po postopku EPZ.

Za tovrstno proizvodnjo Jeklarne je dovolj naročil do konca oktobra in delno do novembra, medtem ko na rezultate dogovorov s potencialnimi kupci izdelkov specialne jeklarne še čakajo.

Da bi bili konkurenčni s cenami, so v Jeklarni uvedli več tehnoloških in organizacijskih ukrepov za znižanje stroškov. Sorazmerno najnižje stroške bi seveda lahko dosegli z redno proizvodnjo in s polno zasedenostjo zmogljivosti, veliko pa lahko naredijo tudi pri sedanjem načinu dela – ob proizvodnji jekla s prekinitevami.

Nižjo ceno energije dosega z delom ponoči in ob koncu tedna, manj ognjeodpornega materiala porabijo s tem, ko so iz postopka izdelave jekla izločili prelivno ponovco, večjo produktivnost elektroobločnih peči dosega s tem, da izdelajo vse šarže po vakuumski tehnologiji, v 10-tonski EO peči pa so povečali težo posamezne šarže za dve toni.

Od lani se je število zaposlenih v Jeklarni skrcilo za če-

trtino (od 410 na 305), še 30 delavcev pa je na čakanju. Močno so znižali število zaposlenih v pomožni dejavnosti, zmanjšali so tudi število posadk pri pečeh. Števila zaposlenih ni mogoče skrbno vzporedno z znižanjem proizvodnje jekla, ker bi preveč trpela organizacija dela. Vendar plače tudi ne predstavljajo toliko dela stroškov, da bi zmanjšanje izdatkov zanje rešilo Jeklarno. Rešitev za obrat je redna proizvodnja in kar se da polna zasedenost agregatov.

VALJARNA IN JEKLOVLEK STA ODVISNA OD JEKLARNE

Potem ko so v letošnjem drugem četrtletju pridobili dovolj naročil za Valjarno in Jeklovlek, je rentabilnost teh dveh obratov skoraj v celoti odvisna od dobav vložka iz Jeklarn, sta povedala obratovodja dipl. inž. **Stanko Triglav** in vodja pospeševanja proizvodnje inž. **Marjan Blažič**.

Zaradi nenehnega pomanjkanja zdaj tega zdaj onega reprodukcijskega materiala valjavske proge pogosto stoji, razen tega pa se v ad-justazi in špediciji kopičijo zaloge gotovega blaga, ker ga kupcem na jug ni mogoče odpremiti ali zaradi ovir v transportu ali ker kupljene-ga ne plačajo, medtem ko so pošiljke za izvoz nekompletne.

Tako izgubljammo edino orožje, s katerim uspevamo na zahodnem trgu, to je: majhne količine in posebne kvalitete v zelo kratkih rokih. S tem smo zapolnjevali proste niše pri zahodnoevropskih kupcih. To našo edino možnost zdaj zapravljamo, ko blaga ne dobavljamo po dogovoru. Partnerji so se naveličali poslušati naša večna opravičevanja, češ, nismo vam mogli narediti pravočasno zaradi tega in tega. Iščemo bolj zanesljive dobavitelje.

Zaradi neredne proizvodnje Valjarna izgublja kondicijo, velik davek je plačala tudi z izgubo strokovno uspo-

sobljenega kadra, tako imenovanih prvih mož proizvodnje, ki so iz obrata odšli, ker so se predčasno upokojili, z odpravnino ali kako drugače.

Zaradi tega in ker ni denarja, da bi uresničili nekatere nujne investicije, je v Valjarni in Jeklovleku težko skrbeti za višjo kakovostno raven proizvodnje, kakršno zahtevajo zahodni kupci. Prioriteto v investicijskem načrtu Valjarne ima kontrolna linija, s katero bi zagotovili 100-odstotno kontrolo, ki je obvezna, če hočemo vzdržati v konkurenci proizvajalcev zahtevnih vrst jekel. Toplotno obdelavo bi bilo treba izpopolniti s pečo z zaščitno atmosfero, medtem ko bi v ad-justazi potrebovali stroj za ravnanje.

V Jeklovleku bi morali dopolniti oddelek brušenja, in to s stroji za doseganje ostrejših toleranc – s sedanjimi stroji je zahteve kupcev namreč zelo težko izpolnjevati, zmožnosti pa so tudi premajhne.

Sedanja količina, 50 do 60 000 ton profilov letno, je za Valjarno in Jeklovlek premajhna, za rentabilnost proizvodnje bi potrebovali 10 do 20 000 ton visoko kvalitetnega asortimenta več.

Ob ureditvi gospodarsko političnih razmer v državi bi obrata imela možnost sovlaganja v omenjene nujne investicije, kar bi njuno prihodnost edino zagotovilo. Dokler Slovenija ni samostojna in v državi ni miru, na to rešitev ne morejo računati.

Kljub temu v obratu ne obupavajo, temveč si na vso moč prizadevajo za čim večjo kakovost in izplen, kar prinaša tudi največje prihranke oziroma najbolj vpliva na ceno jekla. Tudi doseganje nižjih proizvodnih cen je namreč za preživetje Valjarne in Jeklovleka nujna postavka.

KOVAČNICA IMA PREMALO NAROČIL

Po besedah obratovodja dipl. inž. **Janka Miklavca** je glavni problem Kovačnice pomanjkanje naročil. Ker iz tega obrata v preteklosti ni-

so veliko izvažali, jih je močno udarila tržna zavora na jug države, saj preusmeritev na izvoz zahteva svoj čas.

Tako je letošnja zasedenost zmožljivosti v obratu komaj 60-odstotna, za konec leta pa kaže še slabše. Dela primanjkuje v vseh oddelkih, najbolj pa v lahki in avtomatski kovačnici in pri krčilnih strojih. Zaradi plačilne nesposobnosti kupcev dobavljajo v zadnjem času blago le slovenskim odjemalcem, za izvoz pa je največ malih, poskusnih naročil.

S kakovostjo dimenzijsko in tehnološko ustaljenih izdelkov v obratu nimajo težav, problemi pa nastajajo, ko dobijo naročilo za izdelke večjih dimenzij, za katere nimajo ustreznih agregatov. Sredstev za nakup dopolnilne opreme kakor v celotni železarni tudi v Kovačnici nimajo.

Če bi želeli, da bi uspel projekt revitalizacije valjev, bi morali v Kovačnici dobiti močnejši preoblikovalni stroj, v Kalinici pa peč z zaščitno atmosfero.

Za Kovačnico se kažejo nekatere nove možnosti razširitve proizvodnega programa, predvsem na proizvodnjo kovanih armatur oziroma utopnih odkovkov. Ponovno bi bilo treba preučiti tudi tržne in finančne možnosti za investicijo v kovaško-valjarski stroj, s katerim bi delali za predelavo v železarni in za italijanski trg, na katerem s prostoročnim kovanjem nismo bili konkurenčni.

Tudi Kovačnico pesti izguba velikega števila delavcev v zadnjem letu, saj se je število zaposlenih skrbno skoraj za tretjino. Ker gre za prostoročno kovanje in maloserijsko proizvodnjo, je kakovost dela močno odvisna od posa-

meznikov, ki vodijo skupine. Veliko teh pa je letos odšlo iz obrata.

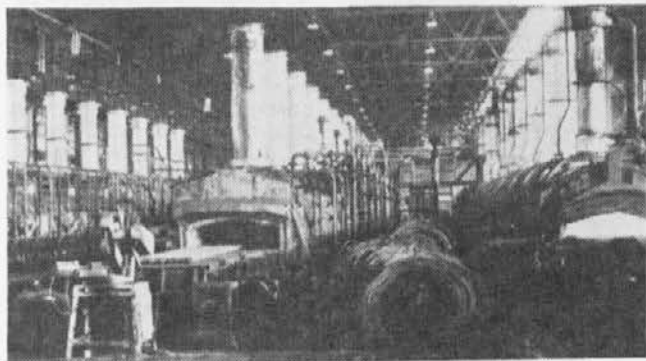
JEKLOLIVARNA JE PREŠLA NIČELNO TOČKO

Kakor vse kaže, meni obratovodja dipl. inž. **Edo Štručelj**, je Jeklolivarna največjo krizo že prebolela. Iz vseh težav je izšla z dovolj življenjske moči, da se spopada s konkurenco in si pridobiva ter ohranja svoj prostor na svetovnem tržišču. Tu je našla tudi nadomestne programe za namensko proizvodnjo, s katero so v obratu prenehali.

Čeprav ima velike težave zaradi kadrovske izgube, ki pomenijo že kar menjavo generacij, kar močno vpliva na notranjo organiziranost, je Jeklolivarna v zadnjem času že uspešno dosegla višjo kakovostno raven proizvodnje. To velja predvsem za minilivarno, a tudi v ostalih dveh obratih je proizvodnja dovolj kvalitetna, da lahko sprejemajo zahtevna naročila vseh vrst. Za nastopanje na zunanjem trgu je pomembno, da lahko izdelajo vse – od najmanjših kosov do izdelkov velikih dimenzij, ki jih ulivajo v jeklarni 2. Delajo že za vrsto uglednih evropskih firm in če bodo odpravili organizacijske slabosti, ki jim preprečujejo dosegati dogovorjene dobavne roke, ovirajo pa jih tudi pri doseganju kakovosti, se jim za prihodnost ni bati, čeprav trenutno nimajo dovolj naročil.

Kot obrat so se usposobili za samostojno gospodarjenje, in to jim bo z novim letom, ko bodo postali profitni center, tudi omogočeno.

Moja Potočnik

O mladosti – tej večni temi pesnikov – je bilo napisanega že ničkoliko. Navsezadnje nosimo take in drugačne spomine nanjo vsi. Pričujoči zapis se bo ukvarjal z njenim povsem specifičnim delom, to je z obdobjem, ko mlad človek vstopa v svojo profesionalno kariero, ki naredi iz njega ali uspelega poslovneža in strokovnjaka ali ugasi še tisto malo ustvarjalnega zagona, ki ga je tako organizirano zatiralo socialno okolje, šolski sistem, delovno okolje, včasih še družina, ali posameznik, ki je imel patent za to.

Upam si trditi, da bolj ko je človek sposoben, torej različen od sivine povprečja, hujši so nanj pritiski okolja, manj je naravnih možnosti, da bi uspel. Talentom se godi še huje. Veliko večino jih prav z užitek zatrejo že zgodaj v osnovni šoli, saj so vendar taki, da motijo ustaljene predstave o sposobnosti, obnašanju in prilagodljivosti normam, ki so jih postavili starejši. Zato ni slučajno, da že več kot dve tretjini nadarjenih otrok nepovratno izgubimo v osnovni šoli, večino ostalih pa v nadaljnjem procesu izobraževanja.

Toda nismo vsi talenti in slabo bi bilo na njihovem trpkem primeru kazati na splošne zakonitosti profesionalnih poti posameznikov, tudi v delovnih okoljih Železarne Ravne. Zato kar preskočimo šolsko – učno fazo in se ustavimo ob prihodu mladega človeka v delovno okolje, kjer naj bi pokazal, iz kakega testa je.

BOLEČINA VSTOPA

Iz lastnih izkušenj mi je dobro znano razpoloženje ob vstopu v novo obdobje življenja, ki naj bi pokazalo, ali se bodo izpolnila pričakovanja tistih iz okolice in seveda tvojih lastnih ter vseh želja, ki jih gojiš pri sebi, večkrat neizgovorjenih, a vselej prisotnih.

Razpoloženja, široka v svojem razponu, od strahu, da ne bi uspel, do velike želje postaviti se na noge, postati svoj in cenjen človek. Pomoči pa mnogokrat nobene, včasih celo hudobija in zavist, zloba in posmeh.

Omogočiti, bolje udejaniti čim manj boleč vstop v to novo, je po moje osrednji problem zgodnjega obdobja profesionalne kariere slehernega človeka. Še več, to obdobje pušča neizbrisni pečat v zavesti človeka, zato sta od njega odvisna drža in ravnanje v zrelem obdobju in njegov odnos do vstopajočih. Vse po kmečkem vzorcu »tudi z mano so tako ravnali, tudi sam sem to doživljal«. Skrivčenost značaja je pri tem očitna, niso pa tako očitne njegove posledice za vstopajoče.

MLADOST

PREDNOST ALI ZATRITA PRILOŽNOST?

Marsikdaj se zgodi, da ravno taki ljudje ponujajo svoje »usluge« pri uvajanju novega delavca, pa jih zaradi neprepoznatnosti motiva ne moremo izločiti. Zato bodi prva zapoved pri sprejemu in umestitvi novega sodelavca – čim dlje od takih ljudi.

Toda kako in na kak način? Izбира ljudi, ki naj se s tem ukvarjajo, je odgovorna in nič kaj prijetna naloga. Omejena je predvsem z razpoložljivimi kadrovskimi možnostmi posameznega okolja in njegovo filozofijo. Slednja je skoraj usodnejša od prve, saj si niti zamisliti ni mogoče, da bi oseba, ki vse o uvajanju novega sodelavca črpa iz lastnih negativnih izkušenj in sovražnega okolja, lahko bil dober in razumevajoč mentor. Ob takih ljudeh se mlajši delavec slejkoprej prelevi v ugodnika, ki mu je bolj pomembno zadovoljiti interese mentorja kot razviti svoje. Moj pogled na izbiro ljudi, ki naj bi skrbeli za uvajanje novih sodelavcev, bo verjetno naletel na kritiko, in ni nujno, da je zelo dober. Je le poskus načeti to pomembno temo, ki jo neupravičeno potiskamo stran in si kot združbi delavcev in ljudi delamo slabo uslugo.

MENTOR – PREDVSEM ČLOVEK IN PRIJATELJ

Vsak začetek je po moje težaven vsaj iz dveh razlogov. Pomeni prestop iz okolja, v katerem si se adaptiral, v novo okolje, z novimi zakonitostmi, medsebojnimi vezmi in utripom ter uveljavljanje na novo z vsemi bremenami in izkušnjami iz prejšnjega okolja. Ta statusna sprememba je huda in malo jih je, ki bi jo zmogli zlahka. Naloga »skrbnika« novemu sodelavcu bi vsaj v prvi fazi prilagajanja na novo okolje morala biti v tem, da:

- ublaži napetosti, ki se v novincu pojavijo s stikom z neznanim, ali ne dovolj poznanim
- ga pošteno seznani z realnim stanjem v svoji sredini
- ga pripravi na sprejemanje pozitivnih vrednot okolja
- ga spodbuja pri delu in ustvari pogoje, v katerih bo novinec lahko iniciativen in sproščen, brez strahu pred vnaprejšnjim neuspehom
- ga neprisiljeno popelje v vode, kjer se čimbolj sklada osebni in skupinski interesi

– mu omogoči vpogled v stroko in njeno uporabo v okolju, kjer bo delal in jasno predstavi njegove možnosti v prihodnje

– mu dopove in dokaže, da te poti ne bo prehodil sam, temveč v njegovi sodelavci družbi, ki bodo po svoje soodgovorni za njegov uspeh

– mu nevsiljivo privzgaja pripadnost skupini in podjetju.

Česa mentor ne bi smel početi:

– meniti, da je mentorstvo nujno zlo, ki ga pač mora opravljati, ker so ga za to določili

– venomer poudarjati, da je teorija eno, praksa pa nekaj povsem drugega

– meritorno razlagati, namesto v sproščenem vzdušju spodbujati sodelovanje novince, da pove svoje mnenje in sodbo

– pretirano uveljavljati avtoriteto, zasnovano na hierarhiji

– izkoriščati znanje in delo novince v svoje namene

– pozabiti na spodbudo pri uspehih in tolažbo pri neuspehih, saj gre pri tem za dve povsem normalni sestavini življenja

– omalovaževati ideje novince

– osamiti novince od okolja ali tiščati ga v okolje, ki ga ne sprejema

– ograjevati novince od strokovnih problemov, ki v okolju nastopajo, z izgovorom,

da tako ni sposoben za njihovo reševanje.

Ko pri sebi tehtam, kdo naj bi bil mentor novincem – pripravnikom, se kar ne morem znebiti vtisa, da je vsaj v prvem obdobju, takoj po vstopu, pomembnejša občečloveška kvaliteta mentorja od strogo strokovnih meril. Na srečo je to dvojje združeno pri velikem številu naših strokovnjakov, kjer pa ni, takega človeka pač ne smemo siliti v mentorstvo. Mentor ne more biti določen avtomatsko. Menim, da je prisostanek na mentorstvo treba pridobiti v vsakem primeru posebej, neupravičeno odklanjanje pa primerno sankcionirati.

PRIPRAVNIŠTVO – SKUPNO PODJETJE

Upošteva vse gornje postavke je evidentno, da pripravištvu, oziroma vstop v prvo obdobje poklicne kariere ni zgolj stvar novince – pripravnika. To je skupno podjetje, v katerem sodeluje sam, njegov mentor in delovna organizacija s svojimi mehanizmi. Zal na to mnogokrat pozabljamo in ni malo primerov, ko se to podjetje zreducira na en sam subjekt – pripravnika. To pomeni, da slednjega obravnavamo kot objekt, mu storimo krivico že na začetku, delovni organizaciji pa ponavadi vzamemo kreativnega sodelavca. Ob osebni krivici storimo še gospodarsko škodo na daljši rok in neredko pripravnika poženemo v pasivnost ali celo iz organizacije. Da se te napake ne bi dogajale, bi po moje bilo treba storiti naslednje:

– delovna organizacija (podjetje) mora s svojimi mehanizmi zagotoviti primeren status pripravnika in ga pogostejše kontrolirati

– ob ocenjevanju uspešnosti pripravnika je treba oceniti tudi mentorja, njegovo ravnanje in prizadevanje za napredek pripravnika

– ob zaključku pripravništva mora mentor podati pisno oceno pripravnika z navedbo njegovih nagnjenj in predlog najprimernejšega področja zaposlitve

– poklicna uspešnost pripravnikov naj bi prinesla priznanje tudi njihovim mentorjem

– pripravnikova ocena naj bo osnova za razvrstitev v začetni plačilni razred.

Moja želja je, da bi s strokovnim in zavzetim delom na tem pomembnem področju dosegli izločitev negativnih dejavnikov v tej fazi človekove dejavnosti v kar največji meri. Da bi mladost ostala prednost, da bi bila lepa, uspešna in v prijetnem spominu v zrelem obdobju. Spodbuda tudi takrat, ko se sreča z mladostjo drugega in nas spomni na lastno.

Ivan Vušnik

IZ NAŠIH LABORATORIJEV

Dinamična trdnost jekla Č5481–35NCD16

(Končani podprojekt P0790/02)

Dimenzioniranje strojnega dela je treba opraviti tako, da v obratovanju nastale obremenitve ne pripeljejo do okvare in v končni fazi do porušitve konstrukcije. Za opis stanja nevarnosti, v katerem se lahko nahaja konstrukcija, je treba razpolagati z elastičnimi in trdnostnimi lastnostmi.

Osnovni cilj dimenzioniranja konstrukcije je dokaz zadostne razdalje med stanjem obremenitve in stanjem nevarnosti. Ta varnostna razdalja mora upoštevati vse netočnosti v procesu dimenzioniranja z obstoječimi metodami in v procesu izdelave konstrukcije.

Zaradi številnih neznanih vplivov se pri dimenzioniranju uporablja tako imenovani varnostni faktor. Dejansko gledano, to je faktor neznaja. Njegova velikost je odvisna od tega, koliko vemo o materialu, o obremenitvah itd. Bolj raziskan material omogoča uporabo manjšega varnostnega faktorja.

Raziskave so bile opravljene na jeklu Č5481, šaržna številka 07087, osnovne kemijske sestave: 0,40 % C, 0,008 % S, 0,26 % Si, 1,64 % Cr, 3,72 % Ni, 0,34 % Mo. Gredica premera 125 mm je bila prekovana na kvadrat 35 mm. Iz te dimenzije so bile izdelane probe, ki so bile toplotno obdelane, kot sledi:

mehko žarjenje 600°C

Poboljšanje:

kaljenje: avstenitizacija 850°C

gašenje: zrak

popuščanje: 600 C/1 h.

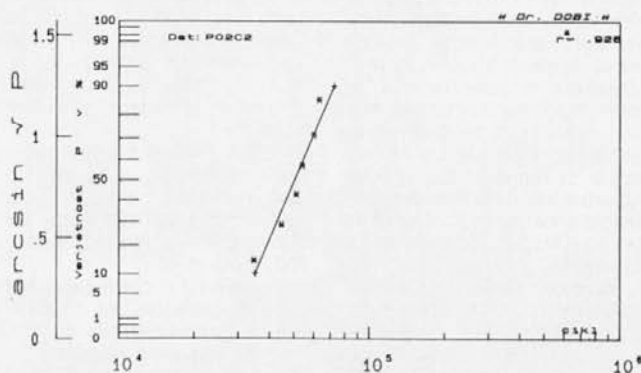
Ta toplotna obdelava je dala naslednje vrednosti mehaniških lastnosti:

 $R_p 0,2 = 1215 \text{ N/mm}^2$, $R_m = 1290 \text{ N/mm}^2$, $A = 13 \%$, $Z = 58 \%$.

Preizkušanje dinamične trdnosti je bilo opravljeno na pulzatorju tipa HFP 10 – Amsler/Rumul. Pogoji preizkušanja so bili:

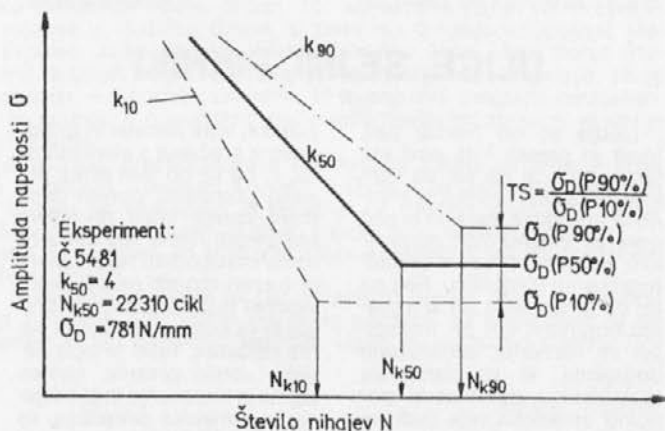
– mejno število ciklov 1×10^7 , srednja napetost 0 N/mm^2 , $R = -1$, frekvenca preizkušanja 108 s^{-1} , zrak.

VERJETNOSTNA MREŽA – log

Rezultati preizkušanja so prikazani v diagramu na sliki 1. Kot je razvidno, je bilo na posameznih nivojih preizkušanih več paralelnih prob. Tak sistem preizkušanja omogoča analizo v verjetnostni mreži.

Analize se izvajajo v območju časovne trdnosti in v prehodnem območju, da bi skupni prikaz kot rezultat imel statistični Wöhlerjev diagram.

Analiza, ki je prikazana na sliki 2, je narejena za drugi nivo obremenitve (amplituda napetosti 1130 N/mm^2). Verjetnost loma je izračunana na osnovi $\arcsin P$ – transformacije.

S pomočjo združenih posamičnih analiz je konstruiran statistični Wöhlerjev diagram v razponu verjetnosti loma od 1 do 99 %, kot je to prikazano na sliki 3. Konstrukcija takšnega diagrama omogoča popolnoma drugačen pristop k analizi dinamično obremenjenih delov, ker se na osnovi verjetnostnih računov lahko bolj natančno določa življenjska doba. Statistični Wöhlerjev diagram se lahko prikaže s pomočjo sheme na sliki 4, iz katere je možno odčitati osnovne elemente Wöhlerjeve krivulje, kot so nagib krivulje ki v časovnem območju,

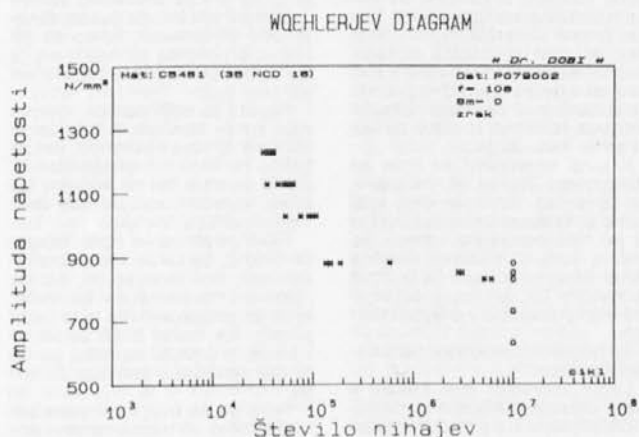
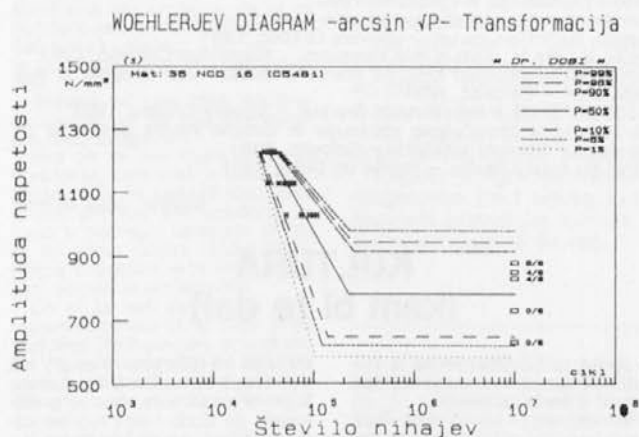
Število ciklov v prehodu

N_{ki} in trajno dinamično trdnost σ_i (i = verjetnost loma) za analizo konstrukcije v obratovnih pogojih.

Dr. Đ. Dobi

Vir:

Đ. DOBI: »Dinamična trdnost jekla Č5481 (35NCD16)«, Tehnično poročilo TP-RC P0790/02.

KULTURA

S KULTURO NA STOJNICE – DA ALI NE?

Da, po mestih je tega že veliko: v Parizu je ograja mogočnega spomenika pantomimiku oder, s katerega sporoča neko zgodbo; v Ljubljani pred velikimi dvoriščnimi vrati v Čopovi možakar razteguje harmoniko; v Portorožu slikarji na fontanah upodabljajo mimoidoče in morje; v švicarskem Churu izvleče dekle pred veleblagovnico violino, razprostre po kovčku na tleh note in začne igrati.

Tako nastajajo otočki kulturnega dogajanja sredi belega dne sredi ljudi, daleč od koncertnih dvoran, ateljejev in gledališč. Kultura se ponuja, da jo sprejme, kdor jo želi (in zmore).

Da, naj gre kultura ven iz naših (športnih) dvoran v intimitno gostilniške družbe, kot jih zna zbrati Milan Kamnik v Levem devžju.

Da, naj je kultura uvod, jedro ali zaključek na naših tu-

rističnih tednih in srečanjih ob raznih priložnostih na prostem! Naj je spuščena! Naj se zaletava v zbrane okrog Najeveške lipe ali na celjskem sejmu – toda samo za občutek, da se s tem ljudi v kulturi vzgaja!

Naj, a vseeno bo eno zagotovo: dovetnih zanj bo vedno malo. In celo tako bo: večja bo množica, manj bo dovetnih! Večina bo šla mimo, jedla in pila.

Zakaj? Po mojem zato, ker smo nesposobni za doživljanje kulturno-umetniških vrednot, pa naj se z njimi srečamo v dvoranah, v gostilni ali na prostem. Večina nas je slepa in gluha zanje, žal od rojstva.

Preostane nam sicer še vzgoja, a ta je, kot nam kažejo razmere v naši domači kulturi, le malo uspešen korekcijski faktor.

Helena Merkač

ULICE, SEJMI, PIKNIKI

Ljudje so od nekdaj peli, igrali in plesali tudi pod milim nebom in zdi se, da sam kraj dogajanja ni določal vrednosti prireditve, saj kdo bi pač odrekal izrazno moč poganskim verskim obredom ali starogrškemu gledališču. Res pa je, da je šlo tako pri žrtvovanju bogovom kot pri tragedijah za osrednja, zaokrožena dogajanja, ki so zahtevala maksimalno zbranost in popolno osredotočenost ljudi na pomemben dogodek.

Ce torej razmišljamo o tem, ali s kulturo na ulice, sejme,

piknike, lepe nedelje in priložnostna srečanja v planinah ali ne, in če se ob tem lahko pojavijo pomisleki, potem dosti manj zaradi kraja prireditve kot zaradi njene lahкости oziroma obročnosti. Na prostem je (razen morda na pevskem taboru) težišče redno kje drugje in je kultura praviloma samo dodatek. Tako je lepa nedelja verski praznik, namen sejma je kupovanje in prodajanje, spominske prireditve so bile v preteklosti rade posvečene obletnicam dogodkov iz NOB. Namen piknikov še nikoli ni bila kultura.

Zato so bile lutkovne igre na srednjeveških sejmih, nastopi burkačev in godcev podobno kot vrhovodstvo, požiranje mečev ali ognja, akrobatstvo itn. samo dodatek k pomembnejši stvari, zabava ob jedi in pijači. Seveda se harmonikarskim nastopom in domoljubni pesmi mora reči kultura, vsakomur pa je tudi jasno, da takih stvari ne moremo postaviti ob bok komornim koncertom, baletu itn.

Nič torej ni narobe z nastopi kulturnih skupin ob raznih druženjih, če z občutkom za pravo mero vemo, za kakšen nivo gre in če zato niti ne poskušamo spravljati tja stvari, ki jim je prostor v dvoranah, na odrih ali v knjižnicah in galerijah.

Resnična umetnost, tista, ki je v sorodu z versko ekstazo ali z ljubezenskim zanosom, seveda ne spada na javne shode, saj tam sleherna predstavitve podleže zakonitostim estrade oziroma kulturniškega

populizma. Ta pa je prav tako daleč od umetnosti kot politični govor pred desetstisočglavo množico od modrega državnštva.

Marjan Kolar

NOVE KNJIGE V KOROŠKI OSREDNJI KNJIŽNICI RAVNE

Atlas človeštva. – Ljubljana, 1991
Babič-Matko, L.–B. Macarol: Kako bom vodil poslovne knjige. – Ljubljana, 1991
Baumgardt-Koetsu, B.: Ikebana. – Meiling, 1991
Berce, S.: Italijanščina za potovanja in prosti čas. – Maribor, 1991
Bugar, F.: Microsoft Word 5.0. – 3. izd. – Ljubljana, 1991
Clarke, A.C.: Skrivnosti sveta. – Ljubljana, 1991
Docteur, S.: Pot prečiščevanja. – Vale, 1991
Hofmann, H.: Sesalci. – Slov. izd. – V Ljubljani, 1991
Hribar, S.: Dolomitska izjava. – Ljubljana, 1991. – (Paradigme)
Hribar, T.: Uvod v etiko. – Ljubljana, 1991
Jokanović, V.–E. Popović –M. Stojanović: Mala jugoslovenska enciklopedija bibliotekarstva. – Beograd, 1988
Kavčič, B.: Sodobna teorija organizacije. – Ljubljana, 1991
Klinar, V.: Nastanek in razvoj pošne in telekomunikacijske dejavnosti v koroški in podravski regiji. – Maribor, 1991
Lexikon der Weltgeschichte. 3 knjige. – Köln; Klagenfurt, 1991
Ljubič, V.–I. Turk–T. Knific: Autocad in Autolisp. – Ljubljana, 1991
Mihajlovič, B.M.: Zdravljenje s sadjem in zelenjavo. – Ljubljana, 1991
Milivojevič, G.: Riž na 100 načinov. – Ljubljana, 1991

Moscovich, I.: Zavozlanke, igre naključja. – Ljubljana, 1991
Parkelj, I.: Komparativna analiza izobraževalnih sistemov pri nas in v svetu... – Ljubljana, 1991
Petdeset preprostih stvari, ki jih otroci lahko naredijo za rešitev zemlje. – Ljubljana, 1991
Pilih, M.: Taekwon-do. – Maribor, 1991
Pšunder, M.: Operativno planiranje. – Ljubljana, 1990
Rosenfeld, I.: Simptomi. – Ljubljana, 1991. – (Za zdravo življenje)
Stampfl, J.: Čas za čaj. – Ljubljana, 1990
Svent, R.–M. Glavan: Slovenski tisk v zdomstvu po letu 1945. – Ljubljana, 1991
Temeljna ustanovna listina o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije... – Ljubljana, 1991
Toporišič, D.: Družbenost slovenskega jezika. – Ljubljana, 1991
Vojna v Sloveniji. – Ljubljana, 1991
Zdravac, F.: Cankarjeva ironija. – Murska Sobota; Ljubljana, 1991. – (Domača književnost)
Završnik, B.: Življenjski cikel izdelka in druge metode strateškega planiranja marketinga. – Ljubljana, 1990
V domoznanskem odeliku pa so nove naslednje knjige:
Kniplič, D.: Vrta se, se vrta. – Slovenj Gradec, 1991
Ošlak, V.: Jen la sablo el mia klepsidro. – Klagenfurt/Celovec, 1991
Slovensko-esperantski ključ za branje dnevnika "Jen la sablo el mia klepsidro". – Celovec, 1991
7. zbornik Srednje šole Slovenj Gradec. – Slovenj Gradec, 1991
34. letno poročilo Zvezne gimnazije in Slovene realne gimnazije za Slovence v Celovcu 1990/91. – Celovec, 1991
Vodič po mestu Radlje. – Radlje ob Dravi, 1991

Izbrala: Darja Molnar

KULTURA (kam bi te dal)

Jesen je tu. Čas, ko se o kulturi in vsem, kar je z njo v zvezi, največ piše in razpravlja.

Vendar se je na straneh Fužinarja tudi čez poletje pojavilo kar nekaj člankov, ki so tako ali drugače kritično spregovorili o kulturi in eno izmed bistvenih vprašanj, ki sem jih izluščil iz tega, je bilo tudi vprašanje, kam s kulturo, ali v dvorane, knjižnice, cerkve ali tudi pod Najeveško lipo, na srečanje kulturnih društev na Leše ali še kam drugam.

K svoji opredelitvi se bom na koncu tega članka še vrnil, prej pa bi le rad odprl še eno, vsaj zame še bistvenejše vprašanje, in to je: Naš odnos do kulture, ne gre za ljudi, ki kulturne dobrine samo sprejemajo, gre za ljudi, ki to kulturo več ali manj ustvarjajo in jo ponujajo v odzvem drugim.

Za boljše razumevanje bom navedel primer.

Letos spomladi smo Lešani s svojo dramsko skupino gostovali v Dravogradu na povabilo želez-

ničarjev ob njihovem dnevu. V isti dvorani so ob našem prihodu imeli pevci svoje vaje, bilo je pričakovati, da bodo ostali tudi na naši predstavi, pa ni bilo tako. Ko je prišla ura za predstavo, ni bilo v dvorani niti enega pevcu, četudi smo jih povabili, toliko da jih nismo prosili, da bi ostali, saj je bil obisk tudi s strani železničarjev zelo slab.

Ne, oni so odšli domov, njihove vaje so se končale, s tem se je končala njihova obveznost, oni so pevci, mi smo bili gledališčniki... Zame pa smo bili vsi kulturni ljubitelji, vpreženi, vsaj jaz sem tako naivno mislil, v isti voz.

Taisti pevci pa se bodo mogoče nekoč, če se že niso, spravevali isto, kot smo se mi, ko na njihovem koncertu ne bo tistih, ki so jih pričakovali. Pa ni to edini primer, kar nekaj bi jih še lahko z imeni in podatki navedel, pa ne bi rad spravljaj v zadrego še koga.

Velja pa se nad tem resno zamisliti, smo ali nismo mi prvi po-

klicani, da to našo kulturo, pa naj si bo še na tako nizkih vejah, prvi podpremo tako, da ji damo tudi uro svojega dragocenega časa.

Včasih smo tako radi uporabljali tisti znani stavek: eden drugega oženj dajmo! Da, res, dajmo ga, toda tako, da bomo gledališčniki pripravljeni prisluhniti tudi pevcem in godbenikom in obratno. Danes, ko je naša stvarnost na področju kulture, vsaj ljubiteljske, tako kruta, da se že za vsak dinar nekateri desetkrat vprašajo, kam ga bodo dali, je še toliko pomembnejše, kdo bo v naših dvoranah. Ali smo resnično že tako narcisoidno zaverovani le v svoje ustvarjanje, da nam je tako malo mar, kaj delajo v sosednji sobi, sosednjem kraju, da lahko brez vsake slabe vesti gremo mimo tega.

Najbrž tega ne smem posploševati, dokazi pa me kljub vsemu postavljajo na realna tla, da je med nami tudi takih več kot preveč in bil bi prvi resnično vesel, če bi me kdo uspel prepričati, da temu ni tako.

Tudi sam sem, priznam, že ostal doma lepo v naslonjaču, ko je v bližnjem kraju bil tak ali drugačen kulturni dogodek, toda jaz sem ob tem občutil vsaj nelagodje, bilo mi je nerodno pred tistimi ljudmi, ko sem jih pozneje srečal, koliko pa jih je, ki niti tega ne občutijo več. K pisanju pa me je spodbudil članek v zadnjem Fužinarju o kulturi na razprodaji, kjer avtorica članka ugotavlja med drugim tudi o kaj slabem odzivu na letošnje, pa tudi prejšnja niso bila kaj prida drugačna, srečanje amaterskih kulturnih delavcev na Lešah. Najprej bi rad pojasnil, da pri teh naših srečanjih ne gre v prvi vrsti za nastop, tega nikoli nismo postavljali v ospredje, radi bi dosegli le to, da se kulturni ljubitelji iz naše občine enkrat na leto dobi skupaj, da se pogovorimo o težavah in radostih, ki nas družijo, o tem, kaj naprej.

Radi bi dosegli to, kar sem postavil prej kot problem, da bi vsi vendarle jasno vedeli, da smo hoče nočeš vpreženi v isti voz, kar je nekaterim tako težko dopovedati.

Seveda pa smo rekli, ko smo že skupaj, se pa tudi predstavimo drug drugemu...

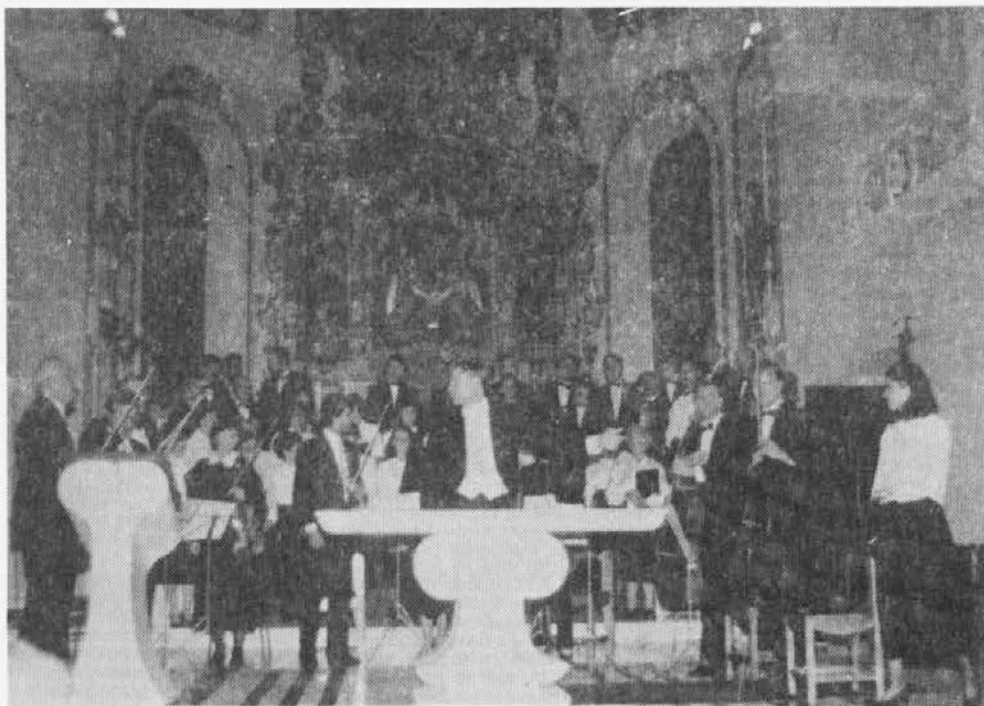
Res pa se tudi meni postavlja vprašanje, kam sodi to predstavljanje, ali je to kulturni dogodek, v tem primeru gre vendarle za uvod v poznejšo veselico, ali pa je to samo oblika družabnosti, malce drugačne, kot smo je vajeni, ampak le družabnosti.

Ce bi jo naši pevovodje tako razumeli, potem bi na Leše prišli tudi brez starih pevcev, ampak ne, ker jih toliko manjka, se zbor ne more predstaviti, v tem primeru gre pa že za pojem kulturnega dogodka.

Sam zase čutim, da tista prava kultura zahteva pravi ambient, čas in človeka, ki je nanjo pripravljen. Ob šanku človek ne more odpreti srca za poezijo, vsaj ne tako, kot bi bilo treba. Morda so tudi takšni ljudje, jaz nisem med njimi, zato ne bom kategorično trdil, da je to nelzpodbitna resnica. Zdi pa se mi, da ob tem, ko eni pojejo, se jih dvajset pogovarja, deset površno poslušajo, le nekaj pa je tistih, ki se posvetijo poslušanju, pa zaradi teh drugih tudi ne morejo sprejeti tega tako, kot bi želeli.

S tem nismo dosegli praktično ničesar drugega kot pa, da smo opravičili nekaj, kar včasih s kulturo nima nobene prave povezave. Rekel bom, četudi vem, da se mnogi s tem ne bodo strinjali, kulturni dogodek vpletamo tja, kamor ne sodi, kjer je le opravičilo za služenje denarja, kjer je le neke vrste magnet, ki naj ljudi priteg-

KONCERT V PREVALJSKI CERKVI

Nove, koncertne orgle v prevaljski cerkvi omogočajo, da se glasbeno življenje v Mežiški dolini popestri in kakovostno dvigne.

To dokazujejo trije koncerti, ki so se od junija zvrstili v tej cerkvi. Na prvih dveh – v juniju – je na Prevaljah gostoval priznani organist Hubert Bergant, ob njem pa odlični glasbeniki – solisti Tomaž Lorenz, Stanko Arnold in Anton Grčar, 15. septembra pa je na Prevaljah nastopila vrsta glasbenikov – rojakov iz Mežiške doline, ki poklicno delujejo v Ljubljani, Mariboru in drugod (npr. Bojan Erjavec, Jelka Glavnik, Mirko Petrač z ženo Miro, Borut Štehar, Marko Letonja, letošnji dobitnik nagrade Prešernovega sklada za dirigiranje, jih je zbral – s še nekaj drugimi glasbeniki – v godalni orkester, ki je pripravil program instrumentalne glasbe in zatem nastopil še skupno s prevaljskim cerkvenim mešanim zborom, ki mu je pomagalo nekaj pevcev iz drugih zborov.

Na sporedu so bile naslednje skladbe: Frescobaldijeva Kromatična tokata za orgle – solo, Purcelllova Sonata za trobento in godala, Torellijev Koncert v D-duru za trobento, godala in kontinuo, Haydnov Koncert v D-duru za violončelo in orkester. V drugem delu je orkester z zborom predstavil Haydnovo Misso brevis – mašo za zbor, sopran solo, orkester in orgle.

Na orgle je igral Maks Strmčnik (iz Mežice), na trobento Tibor Kerekeš, solist na violončelu je bil Andrej Petrač, pevka pa Betka Burdzi.

Ceprav je igral priložnostno sestavljeni orkester in pel amaterski pevski zbor, so se pod dirigentsko roko Marka Letonja združili v homogeno celoto in pripravili za poslušalce, ki so napolnili prevaljsko cerkev, prijeten in lep glasbeni dogodek. Upati je, da bomo podobnih v tej cerkvi doživeli še več.

Mojca Potočnik

ne na določen kraj, da potem iz njih potegnemo čimveč denarja. Da je res tako, moramo samo pogledati, kdo je organizator take prireditve.

Tisti, ki mislijo drugače, imajo svoj prav, morda bodo svoje argumente gradili na tem, da ljudje to želijo in v primerjavo požugali z množičnimi obiski na takih prireditvah, ob tem pa pokazali na včasih res mizerne obiske tam, kjer je kulturni dogodek sam kot tak, brez spremljevalnih aktivnosti.

Mogoče bi se dalo in prav bi bilo, če bi med tem potegnili nekaj stičnih točk, predvsem bi kazalo zelo natančno ločiti, kaj je kulturni dogodek, kaj sodi v dvorane, knjižnice, kulturne domove in kaj, kot sem na začetku omenil, na Leše, pod Najevsko lipo, da omenim samo to dvojico.

Tako natančno bi morali to ločiti, kot ločimo pojma družabnost in kultura.

Kjer želimo družabnost, naj bo tako tudi rečeno, saj je Slovenci

kar nekako ne znamo zgrabiti prav za roge in jo navsezadnje tudi potrebujemo. Potrebujemo pa tudi še kaj več, potrebujemo tiste stvari, kjer se nam bo notranjost napolnila, kjer bodo naša čutila zadržela kot strune na violini. Človek mora biti na to pripravljen, mora biti umirjen, biti mora poglobljen vase, odpreti se mu mora srce, kot bi temu rekli, le tako bo obogatel z neko novo kvaliteto.

Obojega potrebujemo, tako sproščenost kot to drugo, le vedeti moramo, da so za prvo drugačni načini kot za drugo, le to moramo jasno ločiti, pa bomo za deli pravo.

Morda bo o tem spregovorila med drugimi tudi programska volilna konferenca naše Zveze kulturnih organizacij, ki bo v kratkem. Kar nekaj sprememb se nam obeta v delovanju zveze, odbori se bodo skrčili na tri, izjemoma na več članov, skrčilo se bo tudi predsedstvo in tudi vsebinske smernice se bodo morale hoče noče prilagoditi temu, kar bo za

kulturo namenila republika in občina.

Naš kulturni minister res da stavi skoraj vse na dirkalnega konja profesionalne kulture in je amaterska kultura od republike do občine presedala na osla.

Toda četudi se ob tej prispodobi kdo namrdne, bi rad samo spomnil na splošno znano oslovo lastnost, in to je trma.

Prav ta trma pa je tudi garant, da bo amaterska kultura preživela, pregloboko v ljudeh je, da bi jo izpustili in četudi bo zalivana le s kapljicami denarnega dežja, se zanjo ni bati.

Tudi v puščavi cvetijo rože in še presneto lepe so.

Prav zaradi tega strnimo vrste, ni čas za omahovanje, čas je za delo v drugačnih razmerah, za vse je čas, le za malodušje, za pesimizem ga ne sme biti.

Ce hočemo preživeti, nam kaj drugega tudi ne preostane.

Rudi Mlinar

REKREACIJA IN ŠPORT

ATLETIKA

Na pionirskem prvenstvu Slovenije v atletiki, bilo je 14. in 15. septembra v Novi Gorici, je od peterice koroških atletov in atletinj najboljšo uvrstitev dosegla nadarjena Lucija Segel. V tekih na 100 in 300 m je osvojila dve tretji mesti. Ostali tekmovalci KAK Ravne so se uvrstili: Marko Klemenc na 5. mesto v teku na 2000 m, Mojca Leitinger in Marko Kobovc sta bila osma na 300 m in David Zdravce, ki si je pritekel 9. mesto na 100 m ovire. Na osnovi dobrih rezultatov na republiškem prvenstvu se je Seglova uvrstila v reprezentanco Slovenije, ki je sodelovala na 18. mladinskih igrah treh dežel v Wolfsbergu v Avstriji. Naša tekmovalka je nastopila v teku na 200 m in z rezultatom 27,31 osvojila 3. mesto.

Odprto prvenstvo Slovenije v atletiki za članske kategorije je bilo 21. in 22. septembra v Mariboru. V močni konkurenci najboljših slovenskih atletov so varovanci trenerja KAK Zdravka Kotnika dosegli naslednje uvrstitve: 800 m – 4. Janez Stern, 5. Uroš Verhovnik in 6. Robi Brezovnik, 200 m – 5. Uroš Kresnik in 6. Lucija Segel. Zelo dobro je tekla štafeta koroškega atletskega kluba 4 x 400 m v postavi Kresnik, Brezovnik, Verhovnik in Stern, ki je osvojila 3. mesto.

V Mežici je bil 22. septembra že 6. spominski tek Borisa Keršbaumerja, tudi tokrat pod pokroviteljstvom Železarne Ravne oz. ETS, kjer je bil pokojni Boris zaposlen. Letos je nastopilo 171 tekmovalcev, kar je največ doslej. V teku na 21 km sta zmagala Ptujčan Svržnjak in Veleničanka Kotarjeva, na 10 km pa Ravenčan Robač in Mežnarjeva iz Črne. Nastopilo je ševeda precejšnje število koroških ljubiteljev teka v naravi, med njimi so boljša mesta osvojili: v malem maratonu na 21 km je v svoji kategoriji zmagal Brane Breznikar iz Kotelj, Alojz Gologranc z Raven pa je

bil drugi. Pri ženskah je Otičeva iz Dravograda zmagala v mlajši skupini, v starejši je bila Weissova iz Slovenj Gradca druga, Ločičnikova iz Dravograda pa tretja.

V teku na 10 km so prva mesta dosegli: Tomaž Robač in Mirko Krančan z Raven, Metod Piko in Anita Mežnar iz Črne ter Hedvika Blatnik iz Mežice. Na druga mesta so se uvrstili: Zoran Džordžević, Mojca Naveršnik in Marija Kejžar, vsi iz Dravograda, ter Dejan Gutman s Prevalj, tretja pa sta bila Radeljčan Stane Pušnik in Mojca Breznikar iz Kotelj. Med pionirskimi na 3000 m je zmagala Urška Barbič iz Mežice.

SMUČARSKI SKOKI

Smučarski skakalni klub Fužinar je bil prireditelj republiškega prvenstva za pionirje do 13 let. Na 30-metrski skakalnici iz umetne snovi v Dobji vasi se je preizkusilo kar 73 skakalcev iz 11 klubov. Zmagal je Primož Peterka iz Moravč, iztok Verdinček je bil drugi, Damjan Voda pa deseti. Sočasno je tekma štela za regijski pokal za pionirje A, kjer je prvo letošnjo zmago slavil mladi tekmovalac Fužinarja Verdinček, njegov klubski tovariš Voda pa je bil tretji.

Na prvi tekmi štajersko - koroške regije za pionirje do 11 let, ki je bila v Velenju, je drugo mesto osvojil Damjan Voda. V Ljubnem, na prvi tekmi regijskega pokala za starejše pionirje (do 15 let), je bil Aljoša Krivograd 3., lvi Polanc pa 10. V Ljubljani, na republiškem prvenstvu za starejše pionirje, je zelo dobro 6. mesto osvojil Andrej Zagernik, medtem ko je bil Krivograd 11. Nastopilo je 50 tekmovalcev.

ROKOMET

Letošnji peti po vrsti rokometni turnir, ki ga na Ravnah vsako leto prirejajo v spomin na tragično preminulo člana RK Fužinar Rajka Čegovnika in Branka Žunca, je bil skromnejši kot doslej, pač v pogojih, ki trenutno vladajo v ravenskem klubu. Zmagala je sedaj že bivša ekipa Fužinarja, ki je preteklo sezono nastopala v II. rep. ligi, pred veterani Slovenj Gradca in veterani Fužinarja.

Nedolgo zatem se je sestal odbor rokometnega kluba z igralci (žal je prišla le peterica), na seji pa je padla dokončna odločitev o razpustitvi moške rokometne ekipe. Agonija ravenskih rokometnikov je trajala že vse predolgo. Nazadnje je ekipa pod vodstvom trenerja Dušana Grzine nastopala v vzhodni skupini druge slovenske lige. Vseskozi je bilo zaznati občutno pomanjkanje igralskega kadra, potem ko so nekateri ključni igralci prenehali z vadbo, zato so bili tudi doseženi rezultati v ligi slabši od pričakovanih. Fantje so premalo resno vadili, tako da se je že sredi minulega prvenstva postavljalo vprašanje o smislu nadaljnjega nastopanja. Dodatni problem je bil še občutno pomanjkanje sredstev v ŠD Fužinar, vse to pa je bil zadosten razlog, da so se v klubu odločili razpustiti ekipo. Sedaj bodo delali le s kadetsko ekipo, ki jo trenira Drago Žunec, po letu dni pa načrtujejo, da se bodo z mešano mladinsko - člansko ekipo znova vključili v tekmovanje II. slovenske lige.

Tako na Ravnah po več kot treh desetletjih praktično ostajamo brez rokometu. To je že tretja ekipa, ki so jo razpustili. Lani je bila ukinjena ženska rokometna ekipa, letos so se razformirale odbojkarice Fužinarja in sedaj še rokometišti. Seveda se postavlja vprašanje ob sedanjih nezavidnih finančnih situacijah v ŠD Fužinar, katera športna panoga bo naslednja na vrsti.

NOGOMET

Fužinarjevi nogometaši, ki letos znova nastopajo v najnižji mariborski podzvezi, so lahko zadovoljni z izkupičkom v prvih 4 kolidih. V prvenstvo so resda štartali z nepotrebnim porazom v Jareninskem dolu, toda v naslednjih tekmah so zaigrali bolje. Rezultati prvih štirih kol: Jarenina – Fužinar 3:1, Fužinar – Elko 5:0, Jurij/Holer – Fužinar 1:1 in Fužinar – Malečnik 5:1.

Prevaljski Korotan je bil po šestih kolidih prvenstva II. lige Republike Slovenije najbolje uvrščeno moštvo z našega območja. Fantje trenerja Pučija so v šestih tekmah zbrali 9 točk, pri tem pa niso doživeli niti enega poraza. Start v višji ligi je bil torej za Prevalčane kot novince v ligi izredno uspešen. Z boro točk so lahko brčkone zadovoljni tudi Dravograjčani, saj je Ojstrica v šestih tekmah zbrala 7 točk. Varovanci trenerja Kokalja so izgubili dve tekmi najprej v Turnišču in v 4. kolu doma proti vodilnemu Železničarju. Najslabše se v drugi republiški ligi godi tretjemu koroškemu ligasu – Partizanu iz Slovenj Gradca, ki v 6 kolidih ni okusil radosti zmage. Stirkrat so Slovenjgradčani igrali neodločeno 1:1, dve tekmi pa so izgubili in tako zbrali le 4 točke na polovici prvega dela prvenstva.

V I. mariborski podzvezi igra ta le dva naša kluba. Uspešneje so štartali Radeljčani, ki so v 4 kolidih zbrali 5 točk, Peca iz Črne pa le 3.

TENIS

Na odprtem prvenstvu Raven za posameznike v tenisu je nastopilo 24 igralcev. Prvo mesto je osvojil Andrej Stefanovič iz Mozirja, ki je v finalu z 2:0 ugnal Marjana Pušnika iz Dravograda. Tretji je bil Miran Stefanovič, četrti pa Jože Pečnik.

Ivo Mlakar

POHOD ŽELEZARJEV NA ČRNO PRST

V soboto, 21. septembra, je Veriga Lesce organizirala pohod za slovenske železarje – planince na Črno prst. Udeležilo se ga je tudi 42 delavcev Železarne Ravne.

Z Raven so se odpeljali z avtobusom čez Avstrijo, Ljubelj in v Bohinjsko Bistrico. Pohod se je začel v vasi Ravne. Pot je vodila skozi gozdove, čez planinske pašnike in prodišča. Do poldneva so bili vsi izletniki na cilju pri planinski koči vrh Črne prsti. Sestopili so po južnih pobočjih gore

in se ustavili v smučarskem središču Kobla. Pri Mencingerjevi koči se je ob prijateljski besedi in salah ter ob zvokih harmonike Eda Pečolarja pohod končal. Izletniki so se razšli z željo, da bi se na podobnih pohodih še srečali.

Franc Telcer

ALPINISTIČNE NOVICE

Vojna v Sloveniji je prekrizala načrte tudi večini članov AO Ravne. Praktično vsi smo bili mesec dni v enotah TO, kar se je odrazilo v padcu forme. Kljub vsemu smo v avgustu in septembru ponovno oživili našo dejavnost.

Nekaj vzponov smo opravili v visokih stenah. Tako so Dani Vezonik, Vlado Rotovnik, Zala Žaže in Dušan Polenik, ki izstopajo po aktivnostih, preplezali tudi Zmaja v S steni Ojstrice. Dani je kar sam preplezal Branine joške (VI/A2) v Raduhi.

Brane Vezonik je prosto plezal kratke smeri do težavnosti z ocenjo VIII+.

Franc Pušnik, Miha Mihev in Jože Žunec so se po smeri Glockner Camp povzpeli na 3789 m visoki Grossglockner. Edi Krebs, Bojan Merc in Andrej Gradišnik pa po grebenu Hörnli na 4478 m visoki Matterhorn.

Načrtovana odprava Danija Vezonika in Vlada Rotovnika v Yosemite (ZDA) je zaradi poškodbe Vlada preložena.

14. IX. je bila na Raduhi odprta nova planinska koča, v kateri imamo ravenski alpinisti svoje prostore, ki smo jih pridobili s prostovoljnim delom in z izdatnimi sredstvi. To, za nas največje pridobitve zadnjih let, smo primerno proslavili.

Andrej Gradišnik

KADROVSKA GIBANJA

Ob koncu septembra nas je bilo zaposlenih 4604.

Delovno razmerje so sklenili

METALURGIJA-JEKLOLIVARNA: PESIČER Danilo, strojni mehanik; FORSTNER Franc, rezkalec; STOJČIČ Zoran, strojni mehanik; HOVNIK Matjaž, brusilec; GOLOB Borut, strojni mehanik; SAPEK Zdravko, strojni mehanik; TOMINC Janez, strugar; POGOREVČNIK Miran, strugar; TAVZELJ Rajko, strojni mehanik; BERNEKER Darko, obdelov. kovin; KAMNIK Klavdija, obdelov. kovin - vsi pripravniki iz sole; GOSTENČNIK Vinko, ključavničar - ponovna zaposlitev v ŽR.

METALURGIJA-VALJARNA: RAČNIK Miran, MAUREL Evgen, JAUŠK Franjo, KRENKER Bojan, SKVORC Krunoslav, JAMNIK Sašo, URŠNIK Vincenc - valjaci - vsi pripravniki iz sole.

TEHNIŠKI SEKTOR: GALINEC Andreja, dipl. inž. metalurgije - iz mirovanja pravic; KOSTANJEVEC Slavko, ključavničar - iz mirovanja pravic, (iz poklicne rehabilitacije).

PREDELAVA: BOŽIČ Janko, NK-delavec - premeščen iz De Profunda.

UPRAVA-KADRI IN ORGANIZACIJE

ZACIJA: HAJNŽE Darja, dipl. inž. metalurgije; KRANČAN Anja, varnostni inženir; PEČNIK Marjetka, dipl. inž. metalurgije; DROFELNIK Bernarda, dipl. inž. metalurgije - vse pripravnice iz sole.

Delovno razmerje je prenehalo

METALURGIJA: SEDAR Bogomir, menjalec valjev in armatur; KOTNIK Tanja prof. prodajna inženirka; PIKO Franc, ključavničar - vsi sporazumno; KOGELNIK Marjan, met. tehnik; ALDRIJAN Suzana, met. tehnik; MEDIC Dragan, valjavec - vsi potek pripravništva; HAUPTMAN Damjan, čistilec met. izdelkov; VAJDL Aleš, čistilec met. izdelkov - oba samovoljno; TRUP Franc, čistilec met. izdelkov - inv. upokojen.

PREDELAVA: HERGA Janez, vrtalec; GASPER Bojan, planer; POTOČNIK Franc, strok. delavec - vsi sporazumno; ROZMAN Marjana, brusilka; ZORMAN Janez, strojni tehnik; SLEMNİK Lea, rezkalka; KREVZEL Darinka, strojni tehnik - vsi potek pripravništva; PETRAČ Janko, vodja oddelka - dos. pok. doba.

TEHNIŠKI SEKTOR: KROF Mirolav, elektrotehnik; ANDRIČ Mato, tesar; JELEN Bojan mag., dipl. inž. strojništva - vsi sporazumno.

OE ZAPOSLOVANJE

FLUKTUACIJA KADROV Z VIŠJO IN VISOKO IZOBRAZBO

V Železarni Ravne zadnji čas nekoliko več kot prej govorimo o kadrovski politiki in o pomenu dobrih (strokovnih) kadrov, zato nam utegnejo koristiti podatki, ki smo jih dobili v OE Zaposlovanje.

V letu 1991 je Železarno Ravne zapustilo 25 delavcev z višjo ali visoko izobrazbo, od tega en magister, štirje profesorji, 5 diplomiranih ekonomistov, 6 diplomiranih inženirjev strojništva itn. V istem času je bilo upokojenih tudi 19 delavcev z višjo in visoko izobrazbo. Od tega sta odšla dva predčasno z odpravnino, desetim pa smo dokupili leta.

V istem obdobju pa smo na novo zaposlili 18 delavcev z višjo in visoko izobrazbo, od tega 17 pripravnikov, in med njimi 5 diplomiranih inženirjev strojništva, 5 diplomiranih ekonomistov itn.

M.K.

ZAHVALE

Ob odhodu v pokoj se pristožno zahvaljujem sodelavcem postaje razkladalna skupina ter oddelku dopreme in odpreme špedicije, kakor tudi premikalnemu osebju. Še posebej se zahvaljujem razkladalni skupini za lepa darila in prijetno srečanje. Želim vsem še veliko volje, delovnih uspehov, predvsem pa zdravlja in še kdaj na svidenje.

Franjo Ferlin

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste bili v železarni dobri z menoj, in sodelavcem za lepa darila.

Marjana Petelinšek

Za pomoč pri odpravi škode, povzročene v vojni, se lepo zahvaljujem za denarno pomoč Monterju in sindikatu.

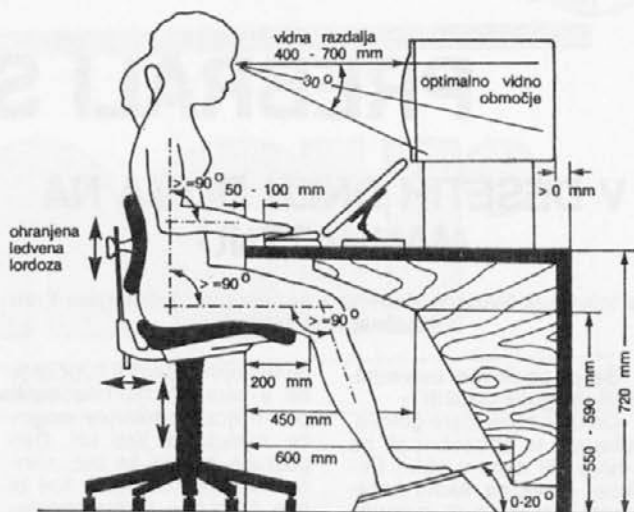
Angela Kovše

Ob odhodu v pokoj se sodelavcem kovaške žarilnice zahvaljujem za prelepo darilo. Vsem želim še veliko uspeha pri delu.

Valentin Štrikar

Ob odhodu v pokoj se zahvaljujem sodelavcem Zaščite - gasilcem za lepo darilo in jim želim vse dobro.

Jože Leskovšek

V naši železarni precej delavcev občasno ali stalno dela z računalniki. Ker je vprašanje, koliko smo bili pri nabavi teh naprav pozorni na zdravje tistih, ki zdaj delajo z njimi, objavljamo ustrezno skico iz besedila Majde Mandelc - Grom Ergonomski in zdravstveni vidik dela z računalnikom (iz knjige Bogdana Oblaka Osebnostni računalnik pri zdravniškem delu). Stevilke na skici so toliko zgovorne, da jih vsakdo lahko primerja s stanjem na svojem delovnem mestu. In da seveda tudi kaj izboljša, če so odstopanja le prevelika.

M.K.

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem Kontrole kakovosti Kovačnice za lepo, dragoceno darilo, ki mi bo trajen spomin nanje. Želim jim obilo poslovne uspešnosti in sreče v prihodnje tako v službi kakor tudi doma v krogu družine.

Jernej Repas

Monterju in sindikatu se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč ob odpravi škode, povzročene v vojni.

Stanko Kaiser

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem sodelavcem Prosenčeve izmene v Jeklarni za lepo darilo. Želim jim vse dobro.

Ivan Obreten

Ob prezgodnji izgubi naše

OTICE MRAVLJAK

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki so nam v teh težkih trenutkih priskočili na pomoč. Hvala vsem, ki so jo pospremili na zadnji poti, darovali cvetje ali drugače počastili njen spomin. Posebej hvala g. župniku, pihalnemu orkestru in pevskemu zboru.

Vsi njeni

Ob boleči izgubi mame, babice

MARIJE VOŽIČ

se zahvaljujem vsem, ki ste darovali cvetje in jo pospremili na njeni zadnji poti. Posebej hvala dr. Kottniku in dr. Pristovniku ter osebju bolnice v Slovenj Gradcu, sestram v domu starostnikov Črnece, gospodu župniku za opravljeni obred, govorniku za besede ob slovesu, pogrebem in pevcom DU upokojencev Prevalje.

Vsi njeni

Ob prerani izgubi našega draga sina in brata

MIRANA KOKA

se vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sošolcem iskreno zahvaljujem za darovano cvetje, tolažilne besede in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Posebej pa se zahvaljujem še sosedom, gospodu župniku in godbi na pihala s Prevalj.

Vsi njegovi

Ob boleči izgubi našega draga

ERNESTA GOSTENČNIKA

se zahvaljujem vsem, ki ste nam v teh težkih trenutkih pomagali, darovali cvetje in sveče, ga pospremili na njegovi zadnji poti ali kakorkoli počastili njegov spomin. Iskreno se za vso pomoč zahvaljujem sosedom Krakovim in Krakerjevem.

Vsi njegovi

Izdaja Železarna Ravne kot mesečnik v nakladi 6800 izvodov. Ureja uredniški odbor: Andreja Cibron, Marjan Gerde, Marjan Kolar, dr. Tone Pratnecar, Sonja Smolar, Maks Večko, Mirko Vošner. Uredništvo: glavni in odgovorni urednik Marjan Kolar, novinarki Helena Merkač in Mojca Potočnik, tajnica Jelka Jamšek. Tel. 21-131, urednik int. 6753, novinarki 6304.

Tisk: Grafika Prevalje

Glasilo je po 7. točki 1. odst. člena Zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Uradni list SFRJ, št. 33/72), prosto plačila prometnega davka.

PREBRALI SMO ZA VAS

V DESETIH DNEH DOMA NA MANHATTNU

(iz intervjuja Marjana Bauerja z generalnim direktorjem Krke Milošem Kovačičem)

»Se je poslovne ustvarjalnosti mogoče priučiti?«

»Do določene mere gotovo, nekaj od te sposobnosti pa ti mora biti dane v zibko. Pogledajte, ni važna samo kreativnost, ampak tudi varianta. Kupec nima gotovine. Bom za naše blago vzel koruzo, plin, kromovo rudo? Varianto moram oceniti. Je nadomestilo za denar v tem trenutku sploh mogoče prodati, kam in za koliko? Svoječas so mi na Bližnjem Vzhodu za zdravila ponudili nekakšne fosfate. Jasno je bilo, da niso najboljši, vendar uporabni. Odločiti se je bilo treba v eni uri. Vedel sem, koga moram poklicati v Milano, koga v London in koga v Hamburg. S pomočjo prijateljskih obvestil sem lahko takoj izračunal, da bom najprej 30 odstotkov izgubil, nato pa 60 odstotkov pridobil. Ostalo je torej 30 odstotkov »špeha«, kot pravimo. Ali pet milijonov dolarjev. V eni uri.«

»To bi najbrž znal narediti še kdo?«

»Brez dvoma. Vendar samo tak, ki ima za to instinkt in predvsem prijateljske poslovne zveze. Poudarek je na prijateljske. Navaden menedžer, ne želim nikogar žaliti, teh fosfatov ni sposoben kupiti. Poleg tega pa bi po morebitnem nakupu naložil svojemu podrejenemu: »Ko bo priložnost, jih prodaj!« Ta pa o tem

nima pojma. Smisel kupčije je bil v tem, da je bilo tistih pet milijonov dolarjev mogoče zaslužiti v tisti uri. Dan pozneje morda še več, vendar morda tudi manj. Kaj bi bilo, če bi bilo, je domena sanjačev. Eden osnovnih problemov slovenske zunanje trgovine je, da imamo premalo ustvarjalnih zunanjetrgovinskih kombinatorikov.«

»Kaj pa pogajanja, ta niso važna?«

»Glavna karakteristika dobrega menedžerja so pogajanja. Jaz praktično drugega, kot da se pogajam, sploh ne delam.«

»V čem je modrost uspešnega dogovora?«

»Spet je potrebno veliko temeljno znanje. Vedeti moraš vse, kaj se po svetu dogaja v tvoji stroki. Poznam sto prvih farmacevtskih firm na tem planetu in še veliko manjših. Vem, kam se bodo razvijale in kaj bodo delale. Moram vedeti, ali za plasman tega ali onega Krkinega proizvoda

v ZDA je možnost ali je ni. Moj tamkajšnji direktorček bi seveda rekel, da so. In tako naslednjih 10 lagodnih let. Poznati moraš finance. Tudi v financah je nešteto variant. Tretji zidak pogajanja pa je občutek za razvoj. Vedeti moraš, kje in kaj je novega. Brez novosti v farmacevtski industriji ni bodočnosti. Pravilo je petina novih proizvodov na leto. To je neznanska obremenitev in frekvenca. Kateri novi proizvod? Sam ali s partnerjem?«

»Lepo, vendar se mi zdi, da imajo pogajanja tudi nadgradnjo; najbrž je potrebna tudi nekakšna na videz lahkotna prepričljivost, šarm?«

»Temu pravim jaz komunikativnost, sposobnost neprisliljene navezave stikov. Srečati se moraš na primer s človekom, od katerega edino je v tisti državi odvisno, ali bo Krka sklenila kupčijo. Kako sploh priti do njega, kako ga prepričati, da bo od tebe tudi kaj kupil? Poti je veliko, dober menedžer jih seveda pozna. Če te poslovni svet ne sprejme, je težko. Rečejo, saj je dober fant, vendar ga raji ne vidim. Tega je v našem poslu veliko.«

Delo, Sobotna priloga, 10. avgusta 1991

banje tveganjem kot pa sprejemanje izzivov. Tisti, ki tvegajo, se tudi večkrat zmotijo, so pa zato na drugi strani veliko bolj podjetni. Kirn Brewery, Hoya, Nissin Iwai Sumitomo Metal so podjetja, ki so opustila dosedanj odnos do tveganja in zdaj poskušajo opogumiti naravne hazarderje. »Te firme so se odločile za tveganje namesto za donedavno propadanje, ko so se za svoj položaj na trgu borile predvsem s promocijo,« pravi Tadashi Amaya s tokijske univerze Teikyo v zadnji študiji ministrstva za delo. Kot bi govorili kdo iz Kalifornije. Bodo delniške opcije za menedžerje in zlata padala postala nova moda v Tokiu?

Delo, Sobotna priloga, 24. avgusta 1991
(The Economist)

DESET SEYNOVIH ZAPOVEDI

- * Kakršnokoli vodenje je najbrž uspešno v dobrih okoliščinah, preiščeno vodenje pa je potrebno v slabih časih.
- * Če bo kdo opredeljeval in dosegel cilje, so to ljudje, organizacije ne.
- * Če slišite, da vodja pravi: »Imam občutek, da smo na pravi poti...« vedite, da ne ve nič o vodenju in da na slepo išče pot.

- * Nima smisla, da skušate vedeti prav vse: bolj boste uspešni, če ste sposobni pritegniti prave ljudi, ki znajo dobro opraviti delo.

- * Načrt dela je lepo napisan papir vse dotlej, dokler ga neko ne uresniči.

- * Dolgo in težko delo utruja človeka. Bolje je delati manj in dosegati rezultate ter srečno življenje.

- * Kakovost, kaj je to? Kakovost je stališče, odnos do dela.

- * Kaj je vloga managementa: napraviti ustrezen izdelek z visoko kakovostjo, s primerno ceno, v pravem času in dobrih servisom.

- * Najpomembnejši dejavnik uspešnosti na (mednarodnem) trgu je: sposobnost učenja.

- * Preden se lotite radikalnih sprememb, bodite prepričani, da veste, kaj je dejanski problem!

(Iz knjige »Vodenje podjetja« ki jo je napisal dr. Stane Možina v sodelovanju z mag. Marjano Merkač, Gospodarski vestnik, Ljubljana 1990)

SLOVO OD FEVDALIZMA

Največje japonske družbe so dolgo negovale in tudi izrabljale skoraj fevdalni položaj lojalnosti, vdanosti in odvisnosti, v kakršnih je bil mozhanski del tehničnih in vodilnih delavcev in na katerem je temeljila konkurenčnost države. Tak pristop je bil izjemno uspešen v času, ko so se japonska podjetja ukvarjala z izdelavo ali razvojem stvari v jeklarstvu, kemiji, ladjedelnstvu in strojni industriji.

Toda v zadnjem desetletju so japonski proizvajalci svojo ustvarjalnost – enako kot njihovi tekmeči v Ameriki in v Evropi – odvrgli od klasičnih proizvodnih procesov in se posvetili novim informacijskim tehnologijam in tekmi v hitro naraščajočem storitvenem biznisu. Delež med ponudniki in iskalci zaposlitve je medtem padel na nezaslišanih 1,4 proti 1, stopnja nezaposlenosti pa na pičila 2 odstotka. Ob takem kroničnem pomanjkanju delovne sile je največji problem japonskih podjetij ni to, kako zapreti tovarne, pač pa, kako prešo-

lati odvečne proizvodne roke.

Japonska podjetja zdaj »razvoj človeških resursov«, kot temu popularno pravijo, postavljajo na najvišje mesto. Po inšpekcijskem pregledu ministrstva za delo je človeški dejavnik postavilo na prvo mesto 85 odstotkov vprašanih, medtem ko jih je 72 odstotkov kot najvažnejše ocenilo razvoj prodaje, 63 odstotkov se jih je odločilo za razvoj novih izdelkov in 59 odstotkov za krepitev financ. Dve področji, za kateri so po tem poročilu Japonci najbolj vneti, sta razvoj kadrovskih služb in seznanjanje z ugodnostmi, ki si jih lahko pridobijo sposobni uslužbenci.

Japonska podjetja, ki hočejo postati konkurenčna v poslih, ki zahtevajo več osebnih iniciativ in manj timskega dela, zdaj iščejo nov tip vodilnih ljudi. V preteklosti so popoln ugled uživali menedžerji, ki niso bili nujno ustvarjalni in inovativni. V preteklosti je to, da je človek zaslovel kot menedžer, na Japonskem pomenilo prej izogi-

